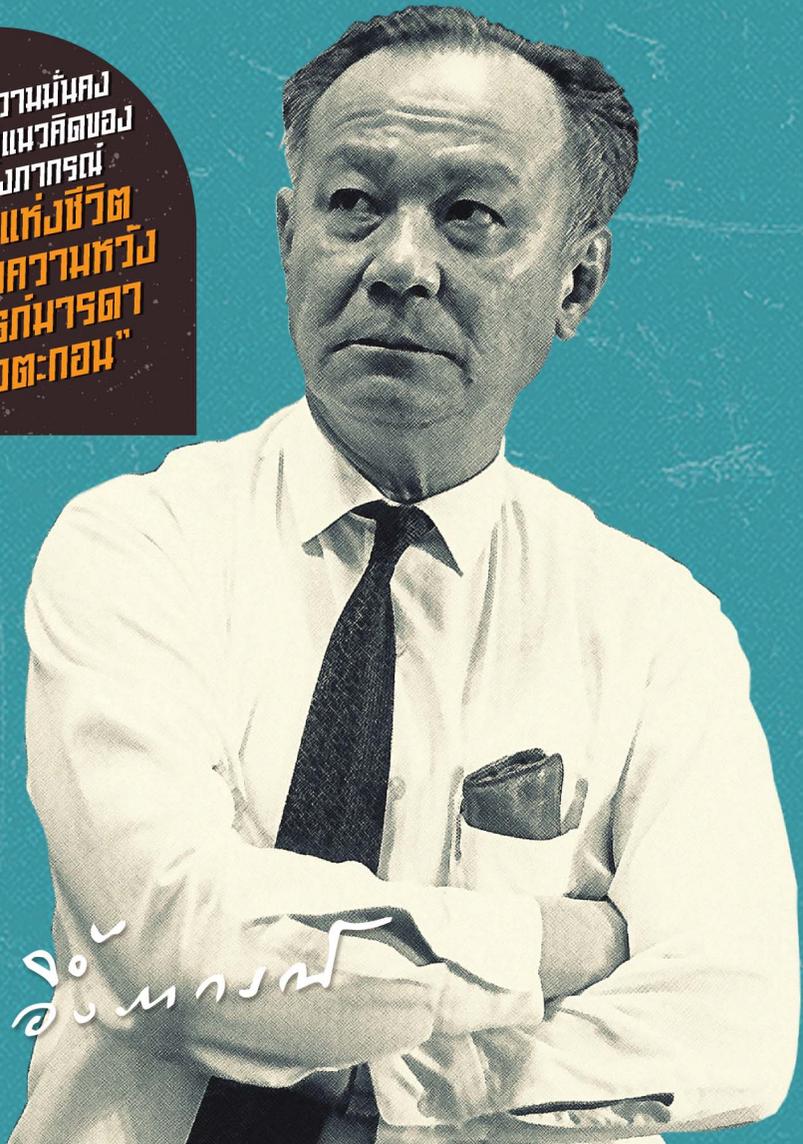

7 ประเด็น

องค์การสวัสดิการชุมชน

เนื่องในงานฉลอง "100 ปีชาตกาล ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์"

ผู้สรรค์สร้างความมั่นคง
ของมนุษย์ ตามแนวคิดของ
ศ.ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์
"คุณภาพแห่งชีวิต
ปฏิทินแห่งความหวัง
จากครรภ์มารดา
ถึงเชิงตะกอน"

100 ปี อึ๊งภากรณ์

7 รูปธรรม

ขององค์กรสวัสดิการชุมชน

เนื่องในงานฉลอง 100 ปีชาตกาล ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์*

ผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์
ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์
“คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”

**7 วัตถุประสงค์การสวัสดิการชุมชน ผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์
ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์
“คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”**

ที่ปรึกษา	พรพนทิพย์ เพชรมาก จันทนา เบญจทรัพย์
บรรณาธิการ/เรียบเรียง	เปรมปรีดี นาราช
เรียบเรียง	นพรัตน์ พาทีทิน สมจิตร์ จันทรเพ็ญ จุไรพร จิตพิทักษ์ จินตนาภรณ์ คล่องดี อุษณีย์ โคกเกษม สุกัญญา พันครบุรี
ออกแบบปก	Tripleplus Creation Co., Ltd.
ประสานการผลิต	ชัยฎาพร อำนวยสุวรรณ
จำนวนพิมพ์	1,500 เล่ม
จัดพิมพ์โดย	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) 912 ถนนนวมินทร์ แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ 10240 โทรศัพท์ 0-2378-8300-9 โทรสาร 0-2378-8411

บทนำ

รางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชน : ผู้สรรค์สร้างความเป็นคงของมนุษย์
ตามแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์
“คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”

ความเป็นมา

ตามเจตนารมณ์ข้อเขียน “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” ของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ เมื่อปี พ.ศ. 2516 เป็นแนวคิดสำคัญที่แสดงถึงความมุ่งหวังที่จะให้คนในสังคมมีปัจจัยพื้นฐาน ได้รับสวัสดิการสังคมที่ทำให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดี มีชีวิตที่มั่นคง พอเพียง ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ รวมทั้งการแบ่งปันทรัพยากรเพื่อประโยชน์ร่วมของสังคมโดยรวม นับเป็นแนวทางการสร้างความมั่นคงของมนุษย์ที่ทันสมัยใช้ได้จนถึงปัจจุบัน

เพื่อแสดงออกถึงการสืบสานเจตนารมณ์ของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ดังกล่าว เครือข่ายสวัสดิการชุมชน ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการชุมชนทั่วประเทศอย่างเป็นทางการ ร่วมกับภาคีเครือข่ายประกอบด้วยวิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์, มูลนิธิมันพัฒนา, ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม, คณะอนุกรรมการส่งเสริมองค์กรสวัสดิการชุมชนในคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จึงได้เสนอต่อสถาบันป๋วย อึ๊งภากรณ์ เพื่อพิจารณามอบรางวัล “ป๋วย อึ๊งภากรณ์” ซึ่งถือเป็นรางวัลแห่งความดีงาม แก่กองทุนสวัสดิการชุมชน เพื่อเป็นการกระตุ้น ส่งเสริมให้กองทุนสวัสดิการชุมชนในระดับพื้นที่ขยายกิจการสวัสดิการให้ครอบคลุมมิติต่างๆ ของชีวิตมากขึ้น ตลอดจนยกย่องกลุ่ม/กองทุนฯ ที่มีผลงานดีเด่น เป็นกำลังใจกับชุมชนท้องถิ่นในการร่วมสร้างสรรค์สิ่งดี ๆ สร้างความเข้มแข็ง ความมั่นคงจากชุมชนฐานรากของสังคมไทยอย่างยั่งยืนสืบไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อยกย่อง เชิดชู องค์กร/กองทุนสวัสดิการชุมชนที่ดำเนินงานช่วยเหลือ ดูแลคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างโดดเด่นในด้านต่างๆ
2. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของเครือข่ายและกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ โดยเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของบริการ และขยายผลกองทุนให้เกิดขึ้นครอบคลุมทั่วประเทศ

3. เพื่อกระตุ้นให้รัฐบาล ภาคเอกชน และสังคมตระหนักถึงคุณค่าของแนวคิดเรื่อง “คุณภาพชีวิตปฏิทินแห่งความหวัง : จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” และร่วมนำไปสู่การพัฒนา นโยบาย ระบบปฏิบัติการด้านสวัสดิการให้ประชาชน และชุมชนเข้าถึงได้อย่างทั่วถึงเหมาะสม **ประเภทของรางวัล**

แบ่งตามแนวคิดและข้อเขียนของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” เป็น 7 ประเภทๆ ละ 1 รางวัล ประกอบด้วย

- 1) ด้านการพัฒนาเด็ก การสร้างครอบครัวอบอุ่น และการดูแลผู้สูงอายุ
- 2) ด้านการพัฒนาเยาวชนและการศึกษา เพื่อการเติบโตเป็นคนดีและมีคุณภาพ
- 3) ด้านการพัฒนาวัยแรงงาน การประกอบอาชีพสุจริต การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน การจัดการ/จัดสรรที่ดินทำกิน เพียงพอต่อการดำรงชีพ และการแก้ปัญหาหนี้สินของสมาชิก
- 4) ด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการที่อยู่อาศัย การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร การอนุรักษ์พลังงาน การจัดการขยะ การจัดการและฟื้นฟูภัยพิบัติ
- 5) ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกองทุนที่ดีและมีธรรมาภิบาล
- 6) ด้านผลงานการจัดสวัสดิการชุมชนแบบองค์รวม หลากหลายมิติ สามารถเชื่อมโยง/บูรณาการทรัพยากรจากหลากหลายแหล่งเพื่อแก้ไขปัญหาของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 7) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกลุ่ม หนุนช่วยเพื่อน รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงาน/ภาคีต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม (ข้ามขอบเขตการให้บริการสมาชิกของกองทุนฯ)

คุณสมบัติขององค์กร/กองทุนที่เสนอรับรางวัล

- 1) เป็นองค์กร/กองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการดำเนินงานให้สวัสดิการสมาชิกในชุมชนมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี และต้องให้บริการสวัสดิการพื้นฐานไม่น้อยกว่า 3 เรื่อง
- 2) เป็นองค์กรจัดสวัสดิการชุมชนภายใต้กฎหมายสวัสดิการสังคม ที่มีโครงสร้างการทำงานชัดเจน มีระบบงานและผลงานที่เป็นรูปธรรม หรือ เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ผ่านเกณฑ์คุณภาพพื้นฐานตามโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน ดังนี้
 - เป็นกองทุนที่มีการจัดตั้งและดำเนินการสวัสดิการชุมชน
 - มีสมาชิกทุกเพศ ทุกวัย กระจายทุกหมู่บ้านในตำบล
 - มีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มาจากสมาชิกสมทบ และได้รับการสนับสนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - มีระบบการบริหารกองทุนที่ดีมีความชัดเจน ทั้งคณะกรรมการ สมาชิก ทะเบียน/ข้อมูลสมาชิก ระเบียบหลักเกณฑ์ของกองทุน ระบบบัญชีการเงิน แผนการพัฒนาองค์กร การติดตามประเมินผลและการรายงานผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ

ขั้นตอนการพิจารณาขององค์กร/กองทุนที่เสนอรับรางวัล

ผลการพิจารณาขององค์กร/กองทุนที่สมควรได้รับรางวัล

ผลจากการพิจารณาตามกระบวนการและขั้นตอนดังกล่าว มีองค์กร/กองทุนที่สมควรได้รับรางวัลในแต่ละประเภท ดังนี้

ประเภทรางวัล	องค์กร/กองทุน
1) ด้านการพัฒนาเด็ก การสร้างครอบครัวอบอุ่น และการดูแลผู้สูงอายุ	กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลพญาขัน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง
2) ด้านการพัฒนาเยาวชนและการศึกษา เพื่อการเติบโตเป็นคนดีและมีคุณภาพ	กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบล คลองนกกระทุง อำเภอ บางเลน จังหวัด นครปฐม
3) ด้านการพัฒนาวัยแรงงาน การประกอบอาชีพสุจริต การพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชน การจัดการ/จัดสรรที่ดินทำกิน เพียงพอต่อการดำรงชีพ และการแก้ปัญหาหนี้สินของสมาชิก	กองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

ประเภทรางวัล	องค์กร/กองทุน
4) ด้านการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การจัดการที่อยู่อาศัย การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร การอนุรักษ์พลังงาน การจัดการขยะ การจัดการและฟื้นฟูภัยพิบัติ	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองพ้อ อำเภอกวนชน จังหวัดพัทลุง
5) ด้านการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการกองทุนที่ดีและมีธรรมาภิบาล	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลอุโมงค์ อำเภอมืองลำพูน จังหวัดลำพูน
6) ด้านผลงานการจัดสวัสดิการชุมชนแบบองค์รวม หลากหลายมิติสามารถเชื่อมโยง/บูรณาการทรัพยากรจากหลากหลายแหล่ง เพื่อแก้ไขปัญหาของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
7) ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกลุ่ม หนุนช่วยเพื่อน รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงาน/ภาคีต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม (ข้ามขอบเขตการให้บริการสมาชิกของกองทุนฯ)	กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

สารบัญ

บทนำ	3
สร้างครอบครัวอบอุ่นด้วยสวัสดิการเพื่อความมั่นคงของทุกช่วงวัยชีวิต กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน ตำบลพญาขัน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง	8
การพัฒนาเด็กและเยาวชน “คนคลองนกระทุง” ตำบล คลองนกระทุง อำเภอ บางเลน จังหวัด นครปฐม	13
สร้างคน สร้างรายได้ จัดสวัสดิการให้คนในชุมชนตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่	19
“ทำบุญให้ทรัพยากรธรรมชาติ...ก่อนที่ร่างกายเราจะกลับคืนสู่ธรรมชาติ” กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลหนองพ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง	24
สร้างสวัสดิการที่ดี มีความโปร่งใส สู่หลักประกันชีวิตที่มั่นคง กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลโมังค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน	29
กองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีคุณค่ามากกว่า “เงิน” กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย ตำบลพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี	35
ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหาชุมชน โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท	43

สร้างครอบครัวอบอุ่นด้วยสวัสดิการเพื่อความมั่นคง ของทุกช่วงวัยชีวิตกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

เรียบเรียงโดย นพรัตน์ พาทีทิน

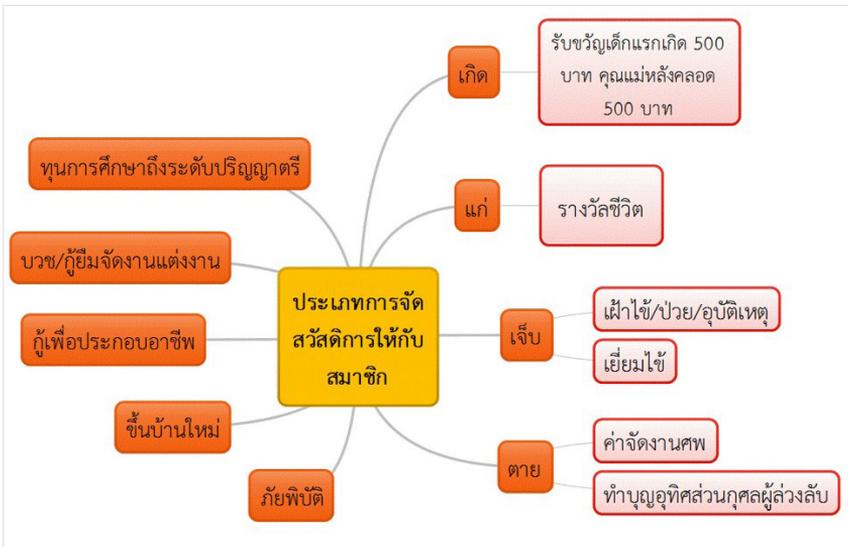
ตำบลพญาขัน ในอดีตเป็นส่วนหนึ่งของตำบลควนมะพร้าว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร เมื่อมีผู้คนย้ายถิ่นฐานมาตั้งครัวเรือนกันมากขึ้นจึงได้แยกพื้นที่ จัดตั้งเป็นเขตปกครองใหม่ ใช้ชื่อว่า ตำบลพญาขัน ต่อมา มีจำนวนประชากรย้ายเข้ามาอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้นจึงได้ถูกยกระดับเป็นเทศบาลเมื่อปี พ.ศ. 2552 มีหมู่บ้านในเขตเทศบาลตำบลพญาขัน รวม 10 หมู่บ้าน สภาพภูมิประเทศส่วนใหญ่ของเทศบาลตำบลพญาขันเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลอง เหมืองน้ำไหลผ่านภูเขา และที่ราบหลายสายเป็นแหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญ อีกทั้งมีแหล่งน้ำชลประทานที่หน่วยงานรัฐจัดสร้างขึ้นเพื่อการเกษตร ด้วยความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ ผู้คนในเขตเทศบาลตำบลพญาขันส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรมได้แก่ ทำนา ปลูกผัก ปลูกผลไม้ ทำไร่สวนผสม และเลี้ยงสัตว์ สภาพเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลพญาขันจึงขึ้นอยู่กับการผลิตภาคการเกษตรเป็นหลัก

จากชมรมผู้สูงอายุพัฒนาสู่กองทุนสวัสดิการชุมชน

เดิมกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันคือชมรมผู้สูงอายุที่จัดตั้งขึ้นใน ปี พ.ศ. 2542 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสวัสดิการช่วยเหลือกันในช่วงเกษียณ ด้วยเงินกองทุนที่ได้จากการบริจาคของสมาชิกกันเอง พัฒนาการต่อมาได้ขยายเป็นความร่วมมือของคนในตำบลในลักษณะเป็นการกุศลหรือสาธารณประโยชน์แก่คนในท้องถิ่นด้วยการจัดสวัสดิการสังคม ประกอบกับความพร้อมจากการได้รับเงินสมทบจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) เพื่อการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ เมื่อปี พ.ศ. 2551 จึงทำให้การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันเป็นรูปธรรมมากขึ้น แต่การดำเนินการยังอยู่ในวงแคบ สมาชิกยังไม่ครอบคลุมทุกหมู่บ้านในพื้นที่ตำบล ต่อมาในปี พ.ศ. 2553 รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนงบประมาณในอัตรา 1:1 และเป็นปีที่ทางกองทุนฯ ได้เริ่มปรับแนวคิดการดำเนินงานให้อยู่ภายใต้หลักการ **“ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”** ต่อเนื่องมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2555 เทศบาลตำบลพญาขันได้สนับสนุนงบประมาณในการจัดสวัสดิการชุมชนเพิ่มเติม มีการจัดกลไกการบริหารจัดการกองทุนอย่างเป็นระบบ กำหนดระเบียบ/กติกาในการดำเนินงานกองทุนฯ ที่เคร่งครัด ประกอบกับการสื่อสารความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันว่าเป็นกองทุนที่คนในชุมชนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ย้ำความหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชนว่าไม่ใช่การประกันชีวิตหรือฌาปนกิจสงเคราะห์ หากแต่เป็นหลักประกันความมั่นคงในชีวิตของสมาชิกบนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและพึ่งตนเองจึงส่งผลให้จำนวนสมาชิกได้ขยายฐานเพิ่มขึ้นครอบคลุมทั้ง 10 หมู่บ้าน

แบบเป้าหมายคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิกด้วยการจัดสวัสดิการหลากหลายมากกว่า 20 ประเภท

ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน มีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 5,791 คน รวมเงินกองทุนทั้งหมด 3,282,746 ล้านบาท (ที่มา: กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน, 2558) ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันฯ ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2558 ระบุการจัดสวัสดิการหรือบริการที่จัดให้แก่สมาชิกมีมากกว่า 30 ประเภทหรือกิจกรรมครอบคลุมตั้งแต่เกิด แก่ เจ็บ ตาย หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต รวมถึงสวัสดิการเกี่ยวกับการพัฒนาอาชีพให้แก่สมาชิกในครอบครัวเพื่อเพิ่มรายได้ มีประเภทสวัสดิการที่สำคัญๆ เช่น จัดเงินรับขวัญบุตรที่เกิดใหม่ของสมาชิก จัดเงินช่วยเหลือฟื้นฟูสมรรถภาพมารดาที่เป็นสมาชิกซึ่งคลอดบุตร จัดเงินช่วยเหลือการศึกษาของสมาชิกหรือบุตรของสมาชิกที่ศึกษาอยู่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับปริญญาตรี จัดเงินช่วยเหลือการแต่งงานและจดทะเบียนสมรสครั้งแรกของสมาชิก จัดเงินทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ให้กู้ยืมจัดงานบวช ให้กู้ยืมเพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ ให้กู้ยืมเพื่อซ่อมแซมบ้านและที่อยู่อาศัย จัดเงินช่วยเหลือกรณีประสบภัยพิบัติร้ายแรง ให้เงินรางวัลชีวิตให้กับสมาชิกที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จัดเงินช่วยเหลือการรักษาพยาบาลเนื่องจากอุบัติเหตุ จัดเงินช่วยค่าจัดการศพของสมาชิกให้แก่ทายาท/ผู้รับสิทธิประโยชน์ เป็นต้น

ภาพแสดงการจัดสวัสดิการส่วนหนึ่งใน 30 สวัสดิการเพื่อความมั่นคงของทุกช่วงวัยชีวิตของตำบลพญาขัน อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง

ฐานคิดในการจัดสวัสดิการด้านการพัฒนาเด็ก การสร้างครอบครัวอบอุ่น และการดูแล ผู้สูงอายุมาจากการสำรวจข้อมูล

จากผลการสำรวจข้อมูลสุขภาพและสวัสดิการชุมชนที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล 2 แห่ง ในพื้นที่ คือ รพ.สต.บ้านเขาแดงและ รพ.สต.บ้านควน ได้ร่วมกันสำรวจและวิเคราะห์ ข้อมูลปัญหาสังคมในพื้นที่ พบว่า ประชากรเด็กวัยเรียน (5-18 ปี) และผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) มีจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรในวัยทำงาน (18-60 ปี) แสดงให้เห็นถึงภาระของการเลี้ยงดูและการดูแลในเรื่องการรักษาพยาบาลและสาธารณสุข ประกอบกับส่วนใหญ่มีรายได้น้อยอยู่แล้ว ครอบครัวจึงขาดความพร้อมในเรื่องค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพที่มากเกินความจำเป็น ด้วยเหตุนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันจึงจัดให้มีสวัสดิการที่เน้นด้านการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดกระทั่งถึงวัยเรียน-วัยรุ่น และการดูแลผู้สูงอายุสำหรับแก้ไขปัญหาหรือช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเชื่อว่าคนทั้งสองกลุ่มดังกล่าวมีความสำคัญต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่น

การจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ ให้กับสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน จึงมีฐานคิดจากการใช้ข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ปัญหา และนำมาสู่การจัดประเภทของสวัสดิการที่ตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาของกลุ่มบุคคลที่เห็นว่าเป็นกลุ่มที่หน่วยงานในสังคมให้ความสนใจเป็นพิเศษ ได้แก่ กลุ่มเด็ก/เยาวชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้พิการและกลุ่มบุคคลทั่วไป ในที่นี้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันเห็นความสำคัญของผลการสำรวจปัญหาของกลุ่มเด็ก (นับตั้งแต่แรกเกิดกระทั่งถึงวัยเด็ก/เยาวชน) และกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่ากลุ่มเด็ก/เยาวชน มีภาวะเสี่ยงต่อการติดยาเสพติด ขณะที่กลุ่มผู้สูงอายุพบปัญหาส่วนใหญ่สุขภาพไม่สมบูรณ์แข็งแรงเจ็บป่วยบ่อย มักมีความกังวลถึงอนาคตกลัวการถูกทอดทิ้งเมื่อชรภาพ ส่วนสมาชิกในครอบครัวที่ทำงานได้ส่วนใหญ่มีรายได้น้อยและครอบครัวมีฐานะยากจน ด้วยเหตุนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขันจึงพิจารณาแก้ไขปัญหาของชุมชนที่มาจากข้อมูลปัญหาของกลุ่มเด็กและผู้สูงอายุดังกล่าวด้วยการจัดสวัสดิการที่เน้นการเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการดูแลสุขภาพอนามัยให้กับกลุ่มเด็กนับตั้งแต่แรกเกิดกระทั่งถึงวัยเด็ก/เยาวชน และกลุ่มผู้สูงอายุตามความสามารถของกองทุนฯ อีกทั้งยังสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรพัฒนาอื่นๆ ในพื้นที่ออกแบบระบบการจัดสวัสดิการพื้นฐานครอบคลุม เรื่อง เกิด แก่ เจ็บ ตาย และริเริ่มรูปแบบสวัสดิการใหม่ๆ ที่เป็นการเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิตของสมาชิกและสอดคล้องบริบทของพื้นที่เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งในการพัฒนาชุมชนและเป็นประโยชน์แก่สมาชิกในชุมชน

ส่งเสริมคุณภาพชีวิตด้วย “แผนพัฒนาสังคมตำบลพญาขัน”

จากการที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน ได้ร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และมหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ทำการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูลในพื้นที่ตำบล ได้พบปัญหาประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้น้อย ฐานะค่อนข้างยากลำบาก เด็กขาดแคลนทุนการศึกษา การประกอบอาชีพด้านการเกษตรยังต้องพึ่งพาธรรมชาติ การผลิตขึ้นอยู่กับฤดูกาล ประชาชนบางส่วนขาดความรู้และความคิดใหม่ๆ มาใช้ในการประกอบอาชีพ ครอบครัส่วนใหญ่จึงมีรายได้น้อย

เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ทำให้มีหนี้สินบางครอบครัวพ่อแม่ไปทำงานต่างจังหวัดปล่อยให้เด็กๆ อยู่กับปู่ ยา ตา ยาย บ้างเกิดปัญหาการหย่าร้าง แยกกันอยู่ ครอบครัวบางส่วนจึงขาดความอบอุ่น ปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการพัฒนาเด็กและการดูแลผู้สูงอายุ “แผนพัฒนาสังคมตำบลพัฒนาชน” จึงเกิดขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนตำบล

พัฒนาชนให้ดีขึ้น โดยเป็นแผนระยะเวลา 3 ปี ด้วยความร่วมมือระหว่างกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลพัฒนาชนกับหน่วยงานอื่นๆ ทั้งภายในและนอกพื้นที่ อาทิ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล วัด โรงเรียน มหาวิทยาลัย สกว. พมจ. ศูนย์คุณธรรม ศูนย์ประสานงานภาคฯ จังหวัดพัทลุง ซึ่งกองทุนสวัสดิการตำบลพัฒนาชนเป็นผู้ประสานงานและผู้ร่วมดำเนินงานร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ในการดำเนินงานพัฒนาด้านสังคมของพื้นที่ตำบล

ด้านการพัฒนาเด็กมีกิจกรรม/โครงการที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเยี่ยมและมอบเงินเพื่อรับขวัญบุตรของสมาชิกที่เกิดใหม่ทุกคน 2) มอบทุนการศึกษาให้กับตัวสมาชิกหรือบุตรของสมาชิกที่ศึกษาในระดับการศึกษาปฐมวัยถึงระดับปริญญาตรี ตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด 3) สนับสนุนกิจกรรมการแข่งขันกีฬานักเรียนประจำปีของเทศบาลตำบลพัฒนาชน โดยกองทุนรับผิดชอบจัดหาเครื่องแต่งกาย ยานพาหนะรับ-ส่ง และอาหารว่างให้สมาชิกร่วมเดินพาเหรดทุกปี 4) สนับสนุนกิจกรรมจัดหาทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในเทศบาลตำบลพัฒนาชน โดยการบริจาคเงินให้โรงเรียนทุกปี 5) จัดโครงการพัฒนาชนตำบลบายใจ ร่วมกับโรงเรียน ในเขตเทศบาลตำบลพัฒนาชน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะการออมและการรักษาสavings แวดล้อม

ส่วนด้านการดูแลผู้สูงอายุ มีการจัดกิจกรรม/โครงการหลายประเภท ที่สำคัญได้แก่ โครงการผู้สูงอายุใส่ใจสุขภาพ โครงการปฏิบัติธรรมสัจจกร โครงการสูงวัยภูมิปัญญาสร้างคุณค่าพัฒนาชนตำบลบายใจและโครงการเสริมรายได้และจัดสวัสดิการที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุในตำบลพัฒนาชนจะมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีหลักประกันความมั่นคงในชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรมบนพื้นฐานของการพึ่งตนเองตามสมควรแก่วัย

นอกจากนั้น ยังได้จัดกิจกรรมให้สมาชิกในครอบครัวของสมาชิกกองทุนฯ ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น จัดวันทำบุญประจำปีของกองทุน (6 มีนาคม) ให้บุตรหลานในครอบครัวของสมาชิกที่เสียชีวิตไปแล้วได้ร่วมกันทำกิจกรรมและอุทิศส่วนกุศลไปให้ผู้เสียชีวิตไปแล้ว อีกทั้งยังให้กำลังใจในการประกอบอาชีพของคนในครอบครัวของสมาชิกด้วยการจัดโครงการพัฒนาอาชีพตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียง เริ่มตั้งแต่การจัดทำหลักสูตร จัดหาวิทยากร กระทั่งดำเนินการฝึกอบรม

และให้กู้ยืมทุนประกอบอาชีพ เพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพอย่างทั่วถึง
ปลูกฝังจิตสำนึกการพึ่งพาตนเอง เกิดความมั่นคงในชีวิตซึ่งนำไปสู่การสร้างครอบครัวอบอุ่นได้
ในที่สุด

พลของสวัสดิการคือความมั่นคงทุกช่วงวัยชีวิตของคนพญาขัน

ด้วยการออกแบบระบบการจัดสวัสดิการพื้นฐานของตำบลพญาขัน ครอบคลุมเรื่องเกิด
แก่ เจ็บ ตายที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการของคนในพื้นที่ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐาน
ของการใช้ผลการสำรวจข้อมูลในพื้นที่ ประกอบกับความสามารถของกองทุนสวัสดิการชุมชน
ตำบลพญาเอง จึงเกิดการเชื่อมโยงเนื้อหาการจัดสวัสดิการในรูปแบบใหม่ๆ ผนวกกับการให้ความ
สำคัญกับการเพิ่มพูนคุณภาพชีวิตที่ดีในการดำเนินชีวิตของสมาชิกตามช่วงวัยโดยเฉพาะวัยเด็ก
ซึ่งหมายรวมถึงเด็กแรกเกิดกระทั่งถึงวัยเด็ก/เยาวชนและวัยผู้สูงอายุ โดยเชื่อว่าความทั้งสองกลุ่ม
ดังกล่าวมีความสำคัญต่อการสร้างครอบครัวอบอุ่น ทำให้คนในตำบลพญาขันได้รับสวัสดิการที่
สอดคล้องบริบทปัญหาของคนในตำบล เกิดความเปลี่ยนแปลงเป็นการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกลุ่ม
เด็กแรกเกิดได้รับขวัญกำลังใจในการดูแล ขณะที่เด็กในวัยเรียนและเยาวชนได้ใช้เวลาว่างให้
เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเอง ทำให้อัตราเสี่ยงต่อการติดสิ่งเสพติดน้อยลง ส่วนกลุ่มผู้สูง
อายุคุณภาพชีวิตดีขึ้น มีความรู้ด้านการดูแลสุขภาพตนเอง สุขภาพกายและสุขภาพจิตดี มีความ
มั่นคงในชีวิตจากการจัดให้มีสวัสดิการและเสริมรายได้ตามความเหมาะสม การจัดกิจกรรม/
โครงการต่างๆ ของกองทุนฯ ยังมีส่วนช่วยสร้างจิตสำนึกที่ดีของคนในตำบลให้มีส่วนร่วมช่วย
เหลือแก้ไขปัญหาของสังคมชุมชน ที่เห็นชัดคือผู้สูงอายุเป็นผู้นำในการจัดการขยะในระดับครัว
เรือนและชุมชน ซึ่งเป็นผลจากโครงการสูงวัยภูมิปัญญาสร้างคุณค่าพญาขันตำบลสบายใจ

กล่าวได้ว่า การยึดหลักการพึ่งตนเองและการมีส่วนร่วมให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมี
ศักดิ์ศรี และเข้าใจในความหมายของกองทุนสวัสดิการชุมชนของคนพญาขันที่ว่า คือ กองทุน
สวัสดิการชุมชนคือกองทุนที่คนในชุมชนร่วมกันจัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน จึงทำให้
ทั้งสมาชิกกองทุนฯ และบุคคลทั่วไปในตำบลพญาขัน มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีหลักประกันความมั่นคง
ในชีวิตด้วยสวัสดิการที่หลากหลายตามช่วงวัย อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : นายสกล กาฬสุวรรณ ผู้ประสานงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลพญาขัน
เบอร์โทรติดต่อ 074-612920 มือถือ 092-9829952

อ้างอิง: กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลพญาขัน. เอกสารประกอบการเสนอรับรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชนผู้สร้างความมั่นคง
ของมนุษย์ตามแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดา
ถึงเชิงตะกอน”, 2558.

การพัฒนาเด็กและเยาวชน “คนคลองนกระกุง” ตำบล คลองนกระกุง อำเภอ บางเลน จังหวัด นครปฐม

เรียบเรียงโดย อุษณีย์ โคกเกษม

ตำบลคลองนกระกุงตั้งอยู่ในอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 40.26 หรือ 25,162 ไร่ สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำท่าจีน เหมาะแก่การทำเกษตรกรรม แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 11 หมู่บ้าน ทิศเหนือ ติดกับ ตำบลบางเลนและบางภาษี ทิศใต้ ติดกับ ตำบลบางระกำ ทิศตะวันออก ติดกับ ตำบลลำพญา ทิศตะวันตก ติดกับ ตำบลบางปลา อยู่ภายใต้การปกครองขององค์การบริหารส่วนตำบลคลองนกระกุง มีประชากรทั้งสิ้น 3,765 คน มีจำนวนครัวเรือน 1,426 ครัวเรือน ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและปศุสัตว์

ตามคำบอกเล่าของท่านผู้เฒ่าผู้แก่ภายในท้องถิ่นตำบลคลองนกระกุง ได้เล่าสืบกันมาถึงเรื่องราวของชื่อคลองนกระกุงนี้ว่า ในสมัยอดีตบริเวณที่เรียกว่า คลองนกระกุง แห่งนี้เคยเป็นเพียงแหล่งหนองน้ำที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและบริเวณโดยรอบ มีระบบนิเวศที่อุดมสมบูรณ์เป็นต้นเหตุให้มีนกอพยพมาจากที่ต่างๆ เข้ามาตั้งถิ่นฐานและพำนักมากมาย รวมถึงฝูงนกระกุง อันเป็นที่มาของชื่อที่ชาวบ้านทั้งหลายใช้เรียกแหล่งน้ำบริเวณนี้ด้วย และภายหลังเมื่อระบบชลประทานเข้ามามีบทบาทในการจัดสรรปันน้ำเพื่อการเกษตรให้กับชาวบ้านมากขึ้น ทำให้จากหนองน้ำธรรมชาติกลายเป็นคูคลองดังที่ปรากฏในปัจจุบัน (ที่มา: <http://www.klongnok.com/main/index.php>)

แรงบันดาลใจสู่การแก้ไขปัญหา

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองนกระกุง หรือ กองบุญวันละ 1 บาท ก่อตั้งเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2550 รูปแบบกองทุน เป็นกลุ่มสัจจะสะสมทรัพย์จ่ายเดือนละ 30 บาท มีสมาชิกกองทุนจำนวน 750 คน จำนวนเงิน 1,493,200 บาท และเด็กที่เป็นสมาชิกกองทุนจำนวน 180 คน โดยมีการจัดสวัสดิการ 9 ประเภท คือ การเกิดของบุตรสมาชิก สมาชิกเจ็บป่วย สมาชิกเสียชีวิต ทุนการศึกษา ทุนประกอบอาชีพ สวัสดิการผู้ด้อยโอกาส สวัสดิการผู้พิการ สาธารณะ

ประโยชน์ ภัยพิบัติ

คณะทำงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลคลองนกรະທຸງ ได้มองเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชุมชนและประเทศชาติ ซึ่งจังหวัดนครปฐมมีสถาบันการศึกษาหลายแห่งที่ตั้งแต่วัยระดับประถม มัธยมศึกษา และมหาวิทยาลัย การที่เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีความเข้มแข็งทางร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม

จริยธรรม มีความสำนึกความเป็นพลเมือง กล้าคิด กล้าแสดงออก สร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตย และมีความสุขได้นั้น ต้องอยู่ที่การศึกษา เยาวชนในตำบลคลองนกรະທຸງจึงเป็นเป้าหมายหนึ่งที่ต้องพัฒนา จากการสำรวจข้อมูลของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โรงเรียนวัดบางภาษี โรงเรียนคลองนกรະທຸງ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล จปฐ.ของ 11 หมู่บ้าน มีเด็กและเยาวชน 425 คน พบปัญหาได้แก่ ครอบครัวยากจน 37 ราย ไม่เรียนหนังสือ 52 ราย ตัดยาเสพติด 17 ราย ติดเกมส์ 85 ราย มีภาระการทำงานช่วยเหลือครอบครัว 6 ราย คุณแม่วัยใส 41 ราย เด็กพิเศษ 5 ราย จึงเป็นเหตุให้คณะทำงานกองทุนและหน่วยงานภาคีร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาหารูปแบบการพัฒนาเด็กและเยาวชนโดยการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกโดยจัดเวทีประชาคมร่วมกับองค์กรชุมชนและภาคีหน่วยงานต่างๆ เพื่อเป็นกลไกหนุนเสริมการดำเนินงานเยาวชนกับการศึกษา

แผนภาพ : แสดงกลไกหนุนเสริมการดำเนินงานเยาวชนกับการศึกษา

เชื่อมโยงสวัสดิการกับงานพัฒนาอย่างรอบด้าน

จากปัญหาที่พบเป็นเรื่องที่ชุมชนต้องร่วมกันแก้ไขสร้างพลังชุมชนให้กลับมาเข้มแข็ง มีศักยภาพเพื่อดูแลปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนปัญหาดังกล่าวรวมทั้งพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีสติปัญญาที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงเป็นที่มาของการทำงานเชื่อมโยงระหว่างองค์กรชุมชนต่างๆ ในพื้นที่ และหน่วยงานภาคีต่างๆ โดยใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองนกกระทุง เป็นฐานในการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมถึงประสานให้เกิดการแก้ไขปัญหาของเด็กและเยาวชน ซึ่งจัดได้ว่าเป็นระบบการดูแลคนภายในชุมชนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่ง โดยมีการจัดสวัสดิการด้านทุนการศึกษาให้กับสมาชิกตั้งแต่อนุบาลจนจบปริญญาตรี เน้นคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเตรียมความพร้อมก่อนประถมศึกษาให้กับกลุ่มเด็ก เพื่อพัฒนาสติปัญญาและความสามารถขั้นพื้นฐาน กลุ่มเยาวชน นอกจากการศึกษาในโรงเรียนแล้ว มีการฝึกอาชีพระยะสั้น กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้นอกชุมชน กิจกรรมส่งเสริมชุมชนในโรงเรียน เช่น การจัดตั้งธนาคารขยะ แปลงผักสวนครัว ส่งเสริมประชาธิปไตย และกิจกรรมสนับสนุนเยาวชนรักบ้านเกิด ทำให้เด็กและเยาวชนกลับมาช่วยดูแลชุมชน แบบเพื่อนช่วยเพื่อน พี่สอนน้อง และช่วยงานต่างๆ ในตำบล เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนตระหนักรู้และพัฒนาตำบลในแนวทางการจัดการตนเองชุมชน เพื่อเป็นการสืบทอดวัฒนธรรมประเพณี คนคลองนกกระทุงให้ยั่งยืนต่อไป

ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการคลองนกกระทุงได้กำหนดวัตถุประสงค์การขับเคลื่อนงานเยาวชนกับการศึกษา คือ 1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ 2. เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีการศึกษาสืบทอดรักษานขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม 3. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน

แผนภาพ : แสดงภาคีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

“กิจกรรมการเรียนรู้” ช่วยหนุนเสริมการพัฒนาที่ต่อเนื่อง

ทางกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองนกระทุง เมื่อเล็งเห็นปัญหาแล้วได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็น “เยาวชน คนดี ศรีคลองนกระทุง” โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อให้เด็กและเยาวชนเกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ดังนี้

1. กิจกรรมสนับสนุนทุนการศึกษาและเชื่อมโยงแหล่งทุน โดยทางกองทุนมีการจัดสวัสดิการด้านทุนการศึกษาให้กับสมาชิกตั้งแต่อนุบาลจนจบปริญญาตรี ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่เป็นสมาชิกอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี ตั้งแต่อนุบาลจนจบปริญญาตรี โดยเริ่มให้ทุนการศึกษา รุ่นแรกตั้งแต่ 5 ก.ย. 50-31 ธ.ค. 54 ให้ทุนละ 400 บาท จำนวน 52 คน รุ่นที่สอง 1 ม.ค. 55-ปัจจุบัน ให้ทุนละ 200 บาท จำนวน 487 คน (ต่อเนื่องทุกปีจนจบปริญญาตรี) เพื่อเกิดขวัญกำลังใจในการเรียน ลดรายจ่ายให้ครอบครัว เด็กที่ได้รับทุนการศึกษาสามารถกลับมาช่วยงานชุมชนได้

2. กิจกรรมสนับสนุนแลกเปลี่ยนเรียนรู้เข้าค่ายเยาวชนภาคฤดูร้อน ได้นำเด็กและเยาวชนไปเข้าค่ายภาคฤดูร้อนมีเด็กและเยาวชนทั้งในตำบลและนอกตำบลคลองนกระทุงเข้าอบรมที่ ตำบลหนองโรง จ.กาญจนบุรี ในการฝึกอบรมการเป็นผู้นำ และตำบลท่างาม จังหวัดสิงห์บุรี อบรมการฝึกอาชีพ ฝึกสานตะกร้าพลาสติก ทำสบู่ ทำให้เกิดแกนนำรุ่นใหม่ มีอาชีพติดตัว และมีรายได้เพิ่มให้ครอบครัว เพื่อเป็นทุนการศึกษา

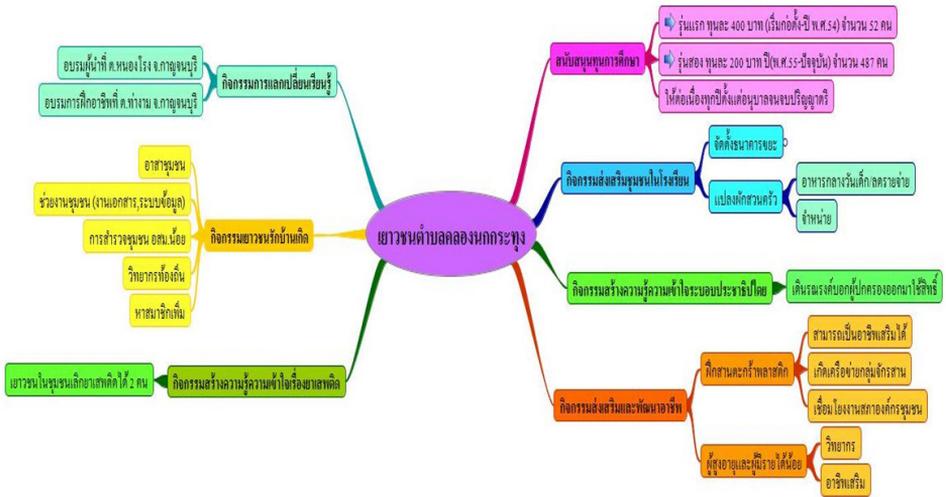
3. กิจกรรมส่งเสริมชุมชนในโรงเรียน กองทุนสวัสดิการกองคลองนกระทุงได้เชื่อมโยงกับ อบต.คลองนกระทุง พัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน 3 โรงเรียน ในการดำเนินงานกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน ในการทำแปลงผักสวนครัวสำหรับทำอาหารกลางวัน และนำผักไปจำหน่ายนำเงินมาเป็นกองทุนอาหารกลางวัน สำหรับเด็ก และให้ความรู้การจัดการคัดแยกขยะ ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนและนอกโรงเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีความรู้และความสามารถคัดแยกขยะ ทำให้ปริมาณขยะในชุมชนและครัวเรือนลดลง เกิดชุมชนน่าอยู่ เด็กและเยาวชนมีรายได้จากการขายขยะ เป็นการเพิ่มรายได้เพื่อเป็นทุนการศึกษาและได้มีการรวมตัวกันจัดตั้ง ธนาคารขยะ ของเด็กนักเรียนวัดบางภาษี

4. กิจกรรมสนับสนุนเยาวชนรักบ้านเกิด เกิดอาสาชุมชนจำนวน 20 คน เข้ามาช่วยงานกองทุนในเรื่องการหาสมาชิกเพิ่ม ช่วยงานด้านเอกสาร ทำระบบข้อมูล อสม. น้อยสำรวจชุมชน วิจัยการท้องถิ่น และกลับมาทำงานในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนเองต่อไป

5. กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจระบอบประชาธิปไตย ให้กับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนของตำบลคลองนกระทุง 3 แห่ง รมณรงค์บอกผู้ปกครองมาใช้สิทธิ์ เพื่อเป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัวและชุมชนให้มีคุณธรรมจริยธรรม กล้าคิด กล้าแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามระบอบประชาธิปไตย

6. กิจกรรมพัฒนาเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเรื่องยาเสพติด ให้กับเด็กและเยาวชนที่มีอยู่ในตำบล ศึกษาวิธีการที่ชุมชนดูแลชุมชน โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนร่วมกับ อบต. โรงเรียน.สภ.บางเลน วัดบางภาษี อำเภอบางเลน สามารถทำให้เยาวชนสามารถเลิกยาเสพติด ได้จำนวน 2 คน สามารถเป็นตัวอย่างให้กับเด็กและเยาวชนคนอื่นได้

7. กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้กับเยาวชนโดยส่งเสริมเด็กและเยาวชนในชุมชนที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกที่อยู่โรงเรียน ได้เข้าไปฝึกอาชีพสวนตะกร้าพลาสติก มีศูนย์การเรียนรู้ฝึกอาชีพตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 7 บ้านคลองนกกระทุง เป็นสถานฝึกอาชีพ มีเด็กที่เป็นสมาชิก 1 ราย สามารถเป็นวิทยากรในการทำตะกร้าและมีผู้สูงอายุ 2-3 ราย ที่สามารถทำตะกร้าพลาสติกได้ ทำให้เกิดอาชีพให้แก่คนในชุมชน และเยาวชนสามารถทำเป็นอาชีพเสริมเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว เกิดเครือข่ายกลุ่มจักรสานเส้นพลาสติกตำบลคลองนกกระทุงเกิดการเชื่อมโยงสภาองค์กรชุมชนในพื้นที่และหน่วยงานภาคีต่างๆ

“แผนพัฒนา” สู่ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ในการพัฒนาเด็กและเยาวชนตำบลคลองนกกระทุง ทางกองทุนสวัสดิการชุมชน ได้มีการจัดทำแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาเด็ก เยาวชน ด้านการศึกษา เพื่อการเจริญเติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ ได้แก่ 1) ส่งเสริมพัฒนาให้เด็กและเยาวชนได้เรียนต่อในระดับภาคบังคับจนถึงปริญญาตรี 2) พัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนให้มีความรู้เรื่องผลกระทบจากยาเสพติดโดยเชื่อมโยงกับหน่วยงาน สภ. บางเลน ปปส. อำเภอบางเลน รพ.สต. อบต. วัด โรงเรียน 3) เสริมสร้างเยาวชนให้เกิดสำนึกรักบ้านเกิด (จิตอาสา) เพื่อเป็นทุนด้านบุคลากรที่กลับมาทำงานพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง สู่ชุมชนจัดการตนเอง 4) ส่ง

เสริมกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ จัดเวทีให้กับเยาวชนได้ทำกิจกรรมงานพัฒนาที่เป็นประโยชน์กับตนเองและชุมชน ในช่วงปิดภาคเรียนโดยการส่งเสริมอาชีพ เพิ่มรายได้เป็นทุนการศึกษา 5) ประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลคลองนกกระทุงอย่างกว้างขวาง เช่น แผ่นพับ ไลน์ อินเทอร์เน็ต (IT) 6) เชื่อมโยงการทำงานและการ

เรียนรู้กับต่างตำบล ได้แก่ ตำบลลำพญา ตำบลบางเลน และตำบลบางไทรป่า เพื่อเป็นการสร้างเครือข่ายที่หลากหลาย เช่น เครือข่ายเยาวชน เครือข่ายอาชีพและเครือข่ายตำบล

ทั้งหมดนี้ คือ สิ่งที่กองทุนสวัสดิการคลองนกกระทุงได้จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนได้เติบโตเป็นคนดีมีคุณภาพ และเป็นการส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักและพัฒนาหาแนวทางการจัดการตนเองของชุมชน ซึ่งเป็นอีกหนึ่ง ความภาคภูมิใจของชาวตำบลคลองนกกระทุงที่ทำให้คนในตำบลมีสวัสดิการขั้นพื้นฐาน ช่วยเหลือกันและกัน และสามารถปลูกฝังและพัฒนาเยาวชนตั้งแต่เด็กให้กลับมาพัฒนาบ้านเกิดตนเอง โดยใช้องค์กรชุมชนต่างๆ และหน่วยงานภาคีเป็นตัวหนุนเสริมกิจกรรมต่างๆ และกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นแกนหลักการขับเคลื่อนงานพัฒนา เด็กและเยาวชนสามารถได้เติบโตเป็น “เยาวชน คนดี ศรีคลองนกกระทุง” ต่อไป

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : ติดต่อประสานงานพื้นที่ : นางนงน้อย ศรีนวลมาก
ที่อยู่ติดต่อ 11 หมู่ที่ 11 ตำบลคลองนกกระทุง อำเภอบางเลน
จังหวัดนครปฐม 731130
โทร. 081-8907595 โทรสาร 034-963220

ข้อมูลอ้างอิง

1. เอกสารรายงานการประชุมคณะกรรมการสนับสนุนการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนจังหวัดนครปฐม ครั้งที่ 4/2558 วันที่ 10 พฤศจิกายน 2558 เวลา 09.30 น. ณ ห้องประชุมชั้น 3 ศาลากลางจังหวัดนครปฐม อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
2. เอกสารใบสมัครโครงการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชน ผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวังจากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”
3. นกน้อย ศรีนวลมาก. สัมภาษณ์, 24 กุมภาพันธ์ 2558

สร้างคน สร้างรายได้ จัดสวัสดิการให้คนในชุมชนตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

เรียบเรียงโดย เปรมปรีย์ นาราช

ตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่ ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของจังหวัดแพร่ ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 50 กิโลเมตร มีพื้นที่ประมาณ 107 ตารางกิโลเมตร หรือ 6,815 กิโลเมตร มีประชากรทั้งสิ้น 4,052 คน และจำนวนหลังคาเรือน 1,211 หลังคาเรือน ตำบลบ้านกลางมีทั้งหมด 12 หมู่บ้าน มีหน่วยงานปกครองท้องถิ่น 2 แห่ง คือ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง และเทศบาลตำบลบ้านกลาง โดยองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านกลาง ดูแลพื้นที่หมู่บ้าน 6 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 หมู่ 4 หมู่ 8 หมู่ 9 หมู่ 10 หมู่ 11 และของเทศบาลตำบลบ้านกลางดูแล หมู่ 2 หมู่ 3 หมู่ 5 หมู่ 6 หมู่ 7 หมู่ 12 ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ การทำนา (นาปี) ทำสวนผลไม้ สวนผัก อาทิ กะหล่ำปลี พริก ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ฯลฯ เลี้ยงปลาในกระชัง ลักษณะทางภูมิศาสตร์ เป็นที่ราบแอ่งกระทะ ล้อมรอบด้วยภูเขา เรียกว่า แอ่งที่ราบเมืองแพร่ บริเวณที่ตั้งตำบลบ้านกลาง เรียก ที่ราบลุ่มแม่น้ำสอง มีแม่น้ำสองสายไหลผ่านคือ แม่น้ำยมและแม่น้ำสอง หรือแม่น้ำกาหลง ในภาษาชาวบ้าน (ซึ่งเป็นแม่น้ำลำสาขาของแม่น้ำยม) อุดมสมบูรณ์ไปด้วยป่าไม้ โดยเฉพาะไม้สัก

ตำบลบ้านกลาง เป็นพื้นที่ชุมชนโบราณ พบโบราณสถาน โบราณวัตถุหลายแห่ง ซึ่งโยงสัมพันธ์กับตำนานรักของพระลอและพระเพื่อนพระแพง จึงทำให้สถานที่หลายแห่งมีชื่อเรียกตามเรื่องราวในวรรณคดี ลิลิตพระลอ โดยเฉพาะวัดพระธาตุพระลอ และแนวกำแพงเมืองเวียงสรอง ซึ่งเหมือนเป็นการเน้นย้ำถึงตำนานรักของทั้งสามว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง มีชื่อมาจากหมู่บ้านบ้านกลาง (จุดที่ตั้งวัดพระธาตุพระลอ) ซึ่งเดิมที่เป็นพื้นที่ศูนย์กลางของชุมชนในอดีต มีพลเมืองหนาแน่นจึงได้ชื่อหมู่บ้านว่า **บ้านกลาง** จนเมื่อมีการแบ่งเขตการปกครองเป็นอำเภอ ตำบล บ้านกลางจึงถูกนำมาเป็นชื่อตำบล เรียกว่าตำบลบ้านกลาง

สวัสดิการชุมชนเพื่อคนบ้านกลาง

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลางจัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2554 ที่เกิดจากคนในชุมชนได้เข้ามา ร่วมคิด ร่วมทำ จัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยจัดให้มีการดูแลกัน “ตั้งแต่แรกเกิดจนถึงวันตาย” มีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 661 คน ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 1,350 คน จากประชากร 3,443 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 39 ของประชากรทั้งหมดในตำบล ปัจจุบันมีเงินกองทุน 2,242,840 บาทโดยจัดให้

มีการแบ่งบัญชี ออกเป็น 4 ส่วน คือ **1)** บัญชีเพื่อจัดสวัสดิการแก่สมาชิกตามระเบียบ จำนวน 65% **2)** บัญชีบัญชีเพื่อประกันความเสี่ยง จำนวน 20% **3)** บัญชีเพื่อการบริหารจัดการจำนวน 10% และ**4)** บัญชีเพื่อสมทบกองทุนผู้ด้อยโอกาส จำนวน 5% มีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก 11 ด้าน ครอบคลุมหลายมิติ

กองทุนสวัสดิการชุมชนมีการออกแบบการทำงานของตำบลโดยเน้นให้คนในชุมชนเป็นหลักในการทำงานโดยเฉพาะผู้นำในพื้นที่ ให้ลงไปสร้างความเข้าใจ พูดคุย กับลูกบ้านของตนเอง ชักชวนให้เข้ามาเป็นสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชน จึงจัดให้มีศูนย์ประสานงานกองทุนสวัสดิการชุมชนทุกหมู่บ้าน โดยให้ผู้ใหญ่บ้าน และ คอบต.เป็นคณะกรรมการกองทุนที่มาจากทุกหมู่บ้าน รวมทั้งหมด 35 คน (ที่มา: โปรแกรมระบบบูรณาการพื้นที่ปฏิบัติการชุมชนท้องถิ่นจัดการตนเอง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ณ วันที่ 13 ตุลาคม 2558) รวมทั้งใช้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลาง เป็นฐานในการเชื่อมโยงสู่การจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนตำบลบ้านกลาง

ถึงแม้คณะกรรมการจะมาจากผู้นำในชุมชนเอง แต่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลางจะมีความสัมพันธ์กับวัดมาก โดยจะเห็นได้จากการกำหนดวัตถุประสงค์ 5 ข้อของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลางได้นำหลักศาสนามาเป็นตัวกำหนด ประกอบด้วย **1)** เพื่อส่งเสริมให้สมาชิกรู้จักการพึ่งพาตนเองและการแบ่งปัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยการสมทบเงินตั้งเป็นกองทุนเพียงวันละ 1 บาท **2)** เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกตลอดชีวิต ในเรื่องการเกิด การเจ็บ การแก่ และการเสียชีวิตเป็นเบื้องต้น **3)** เพื่อให้ชุมชนเกิดความสามัคคี มีน้ำใจเอื้ออาทรต่อกัน สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีมีคุณธรรม และเป็นแบบอย่างแก่คนในชุมชน **4)** เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง มีองค์กรของชุมชนให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดความเดือดร้อนและมีความจำเป็น **5)** เป็นกองทุนที่ไม่แสวงหาผลกำไรจากทรัพย์สินที่เกิดขึ้น แต่ดำเนินการเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันผ่านสมาชิกกองทุนฯ เท่านั้น เนื่องจากหากย้อนอดีต ตอนที่วัดพระธาตุพระลอ กำลังมีการปั้นพระพุทธรูป รวมถึงจะมีการอุปสมบทหมู่ การเตรียมงานทั้งอาหารและจัดโต๊ะเก้าอี้เพื่อรองรับคนนับร้อย จำเป็นต้องใช้ความร่วมมือมากพอสมควร ซึ่งคณะทำงานกรรมการกองทุนสวัสดิการส่วนใหญ่เป็นที่คุ้นเคยและรู้จักกับเจ้าอาวาสวัดเป็นอย่างดี ทุกคนล้วนเป็นกำลังสำคัญในการจัดกิจกรรมร่วมกับวัด รวมถึงได้ร่วมสมทบเงินทำบุญจำนวนหนึ่งด้วย

จากทำงานที่ผ่านมาของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่นอกเหนือการจัดสวัสดิการพื้นฐานให้กับคนในชุมชนแล้ว กองทุนสวัสดิการชุมชนยังได้มองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นและที่ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน ทั้งทางด้านการประกอบอาชีพ ที่ดินทำกิน หนี้สินมากมายของสมาชิกและคนในชุมชน จึงได้จัดให้มีการสำรวจข้อมูลครัวเรือนและผลจากการสำรวจ พบว่า ปัญหาที่เป็นอันดับหนึ่งของคนในชุมชนและสมาชิกกองทุนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการประกอบอาชีพการเกษตรที่เสี่ยงต่อการลงทุน โดยเฉพาะการส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจและอีกทั้งยังมีการบุกรุกพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติใน 5 หมู่บ้าน และส่วนอาชีพพรอง คืออาชีพรับจ้างทั่วไป จากปัญหาที่พบทำให้คนชุมชนมีรายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตโดยเฉพาะผลที่เกิดจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรมทำให้ต้องกู้ยืมเงินนอกระบบ เป็นหนี้สินซ้ำซ้อนรวมทั้งยังเกิดปัญหาเรื่องยาเสพติดเข้ามาในชุมชนทำให้คนในชุมชนอ่อนแอ ไม่มีความสามัคคี ต่างคนต่างอยู่ กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลจึง

ต้องการทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ในปีเดียวกันนั้นเองกองทุนสวัสดิการชุมชนได้พยายามหาเวทีหรือพื้นที่กลางในการหารือกันของคนในชุมชน ประกอบกับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนได้เข้ามาส่งเสริมเรื่องการจัดตั้งสภาองค์กรชุมชนเพื่อสร้างพื้นที่กลางของคนในชุมชน ดังนั้นตำบลบ้านกลางจึงตั้งสภาองค์กรชุมชนขึ้นโดยใช้คณะกรรมการที่มาจากกองทุนสวัสดิการชุมชนเข้ามาช่วยกันทำงาน และจัดเวทีการทำแผนพัฒนาตำบลและวิเคราะห์ชุมชนทุกด้านเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน จนเกิดเป็นแผนพัฒนาชุมชนกองทุนสวัสดิการชุมชน 3 ปี (ปี 2556-2558) โดยมีแผนการดำเนินงานดังนี้ **1)** พื้นฐานของการสร้างอาชีพและรายได้ ต้องมีที่ดินทำกินที่สามารถทำกินได้อย่างถูกกฎหมาย โดยการแก้ไขปัญหาดินทำกินที่ไม่มีเอกสารสิทธิ **2)** การส่งเสริมอาชีพเกษตรทฤษฎีใหม่ และ **3)** การพัฒนาฟื้นฟูภูมิปัญญาตามวิถีบรรพบุรุษ “คนอยู่กับป่า ป่าอาศัยคน” ดังนั้น จึงได้มีการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้

จากแผนสู่การปฏิบัติ พัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน

จากแผนงานที่คนบ้านกลางวางไว้ร่วมกันนั้น ตามแผนแรกคือต้องทำอะไรให้คนในชุมชนมีที่ดินทำกินอย่างถูกกฎหมาย ถึงแม้ว่าที่ดินทำกินนั้นจะอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ ดังนั้น สภาองค์กรชุมชน ซึ่งเป็นกลไกหลักในการทำงานของชุมชน จึงได้ร่วมกันทำโครงการพัฒนาชุมชนขึ้น เกี่ยวกับโครงการแก้ไขปัญหาดินทำกินและที่อยู่อาศัยชนบท เสนอขอรับงบประมาณสนับสนุนต่อสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนเพื่อมาดำเนินการในเรื่องของการจัดทำข้อมูล โดยมีกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับผลประโยชน์จากโครงการนี้ จำนวน 860 ครัวเรือน จากทั้งหมด 1,309 ครัวเรือนหรือคิดเป็นร้อยละ 66 ของครัวเรือนทั้งหมดในตำบล จากโครงการนี้ทำให้เกิดการทำงานเชื่อมโยงกับหลายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย **1)** สำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 สาขาจังหวัดแพร่ **2)** สำนักงานที่ดินจังหวัดแพร่ สาขาอำเภอสอง **3)** ภาคีเครือข่ายความร่วมมือ ท้องที่/ท้องถิ่น **4)** สำนักงานส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์จังหวัดแพร่ และ **5)** สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน เข้ามาช่วยกันทำงาน โดยเริ่มจากชุมชนบ้านกลางเจรจาขอพื้นที่เพื่อการประกอบอาชีพการทำเกษตร หางของป่า ในการสร้างรายได้ของคนในชุมชน ดังนั้นสำนักงานจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 13 จึงได้จัดสรรพื้นที่ให้กับชุมชนตำบลบ้านกลาง และมีการจัดทำกฎระเบียบที่เป็นข้อตกลงร่วมกันเรื่องห้ามบุกรุกป่าเพิ่มและต้องปฏิบัติตามระเบียบอย่างเคร่งครัดของชุมชน โดยคณะทำงานได้ขอขึ้นทะเบียนเขตป่าชุมชนบ้านธาตุพระลอ บ้านวังดิน บ้านเหล่าเหนือ โดยแต่หมู่บ้านมีเนื้อที่ประมาณ 1,700 ไร่, 2,500 ไร่ และ 2,600 ไร่ ตามลำดับ หลังจากนั้น คณะทำงานประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาให้ความรู้ด้านต่างๆ อาทิ

การฝึกอบรมอาชีพเกษตรทฤษฎีแนวใหม่ เกษตรผสมผสาน เพื่อเป็นแนวทางใหม่ในการประกอบอาชีพ เป็นต้น นอกจากนี้กองทุนสวัสดิการชุมชนและสภาองค์กรชุมชนได้พยายามเชื่อมโยงหน่วยงานอื่นๆ ที่สามารถมาให้ความรู้เรื่องการฝึกอาชีพเสริมหลังฤดูเก็บเกี่ยวเพื่อให้แรงงาน เช่น แม่บ้านเกษตรให้มีรายได้เสริม ได้แก่ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดแพร่ เป็นต้น

ฟื้นฟูป่าสร้างรายได้ให้ชุมชน

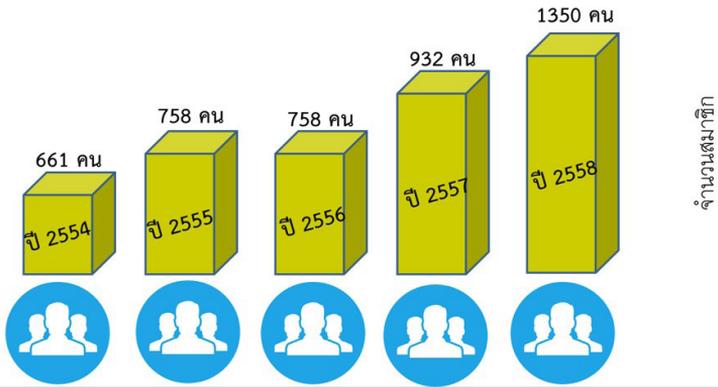
จากความร่วมมือกันทั้งชุมชนและหน่วยงานปัจจุบัน คนในชุมชนมีพื้นที่ที่สามารถทำกินได้อย่างมั่นคง มีการทำเกษตรที่หลากหลาย ได้แก่ การปลูกพืชระยะสั้น ปลูกผักสวนครัวส่งขายตลาดแทนการปลูกข้าวโพด ปลูกพืชสมุนไพร และผลิตปุ๋ยใช้เอง ทำให้ลดต้นทุนการผลิตในการทำเกษตรได้ นอกจากนี้แล้วคนในชุมชนยังสามารถหาอาหารและสร้างรายได้จากป่าชุมชนของตนเอง เช่น การหาหน่อไม้ ผักหวาน เห็ด สมุนไพรป่า เป็นต้น ซึ่งรายได้จากป่านี้สามารถนำมาจุนเจือในครอบครัวและส่งลูกเรียนให้จบได้ในระดับปริญญาตรี มีการพัฒนาพื้นที่ป่าชุมชนนำร่องที่บ้านเหล่าเหนือ มีพื้นที่กว่า 2,600 ไร่ ให้คนในชุมชนหากินและสร้างรายได้จากป่านี้ อีกทั้งชุมชนยังมีความพยายามใช้วัฒนธรรมที่อยู่ในชุมชนมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ สามารถปรับเปลี่ยนทั้งด้านความคิด การดูแลพื้นที่ป่าให้มีความสามารถสร้างอาหาร สร้างรายได้ให้ได้อย่างยั่งยืน และพัฒนาแหล่งน้ำที่สามารถหล่อเลี้ยงคนในชุมชนได้

กองทุนพัฒนาชีวิต พัฒนาชุมชน

การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนที่นำมาพัฒนาพื้นที่ด้านที่ดินและที่อยู่อาศัยของผู้ด้อยโอกาสกว่า 1.6 ล้านบาท นั้น ได้มีการจัดสรรงบประมาณบางส่วนมาจัดตั้งเป็นกองทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพโดยการพิจารณาจากกลุ่มผู้ยังมีแรงทำงาน โดยให้กู้เงินเพื่อลงทุนประกอบอาชีพรายละ 30,000 บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ 1 ต่อปี โดยมีเป้าหมายเพื่อต้องการให้สมาชิกกองทุนรอดพ้นจากวิกฤตชีวิต รวมทั้งช่วยสมาชิกที่เป็นหนี้สินและที่ดินหลุดมือ จนสามารถเปลี่ยนให้คนเหล่านี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของจำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2554-2558 ดังภาพ

เปรียบเทียบจำนวนการเพิ่มขึ้นของสมาชิกกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลาง

อีกทั้งยังมีความพยายามดำเนินการให้สมาชิกเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องของการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชน เปรียบได้กับแนวคิดของอาจารย์ป๋วย อึ๊งภากรณ์แล้วกองทุนสวัสดิการชุมชนสามารถใช้หลักคิดนี้ในการทำงานได้จริง และที่สำคัญไปกว่านั้นการทำงานของกองทุนเป็นการทำงานที่มีการดำเนินงานโดยภาคประชาชนโดยสมบูรณ์ ซึ่งเป็นความภาคภูมิใจหนึ่งที่ชุมชนได้ทำงานด้านพัฒนา ช่วยเหลือให้พี่น้องในชุมชนได้อยู่ดีกินดีมากขึ้น มีอาชีพที่มั่นคงมากขึ้น และมี 21 ครอบครัวนาร่องสามารถช่วยเหลือให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้ในระดับหนึ่งได้ จึงทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นกองทุนที่มีความเชื่อมั่นว่า “เป็นกองทุนที่สามารถช่วยเหลือชาวบ้านได้อย่างแท้จริง”

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : นางนวลฉวี คำฝั้น ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชน
นายประธาน เลือดนักรบ ผู้ประสานงาน โทร.087-321-0390

ข้อมูลอ้างอิง

1. นางนวลฉวี คำฝั้น ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่
2. โฟล์กน้าเสนอ ผลงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่
3. เอกสารใบสมัครโครงการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชนฯ ของตำบลบ้านกลาง อำเภอสอง จังหวัดแพร่

“ทำบุญให้ทรัพยากรธรรมชาติ...ก่อนที่ร่างกายเราจะกลับคืนสู่ธรรมชาติ” กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลหนองพ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง

เรียบเรียง โดยสมจิตร จันทร์เพ็ญ

“**ทำบุญให้ทรัพยากรธรรมชาติ...ก่อนที่ร่างกายเราจะกลับคืนสู่ธรรมชาติ**” ประโยคปิดท้ายจากตัวแทนกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลหนองพ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง ใช้พูดในการเปิดตัวที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ศึกษาดูงานร่วมกันระหว่างพื้นที่ต่างๆ จากประโยคดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความคิด ทักษะคิด อุดมการณ์ ของสมาชิกส่วนใหญ่ภายในชุมชนตำบลหนองพ้อ ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของอดีตผู้ใหญ่บ้าน(ประธานกองทุน) เรื่อง “**การสงเคราะห์ราษฎรประจำหมู่บ้าน**” ซึ่งให้การสนับสนุนสวัสดิการในชุมชนมาตั้งแต่ปี 2539 มีการพัฒนารูปแบบการจัดสวัสดิการมาอย่างต่อเนื่อง ดำเนินงานมาถึงปี 2548 ได้จัดตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลหนองพ้อ กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ปัจจุบัน กองทุนสวัสดิการเทศบาลตำบลหนองพ้อ มีสมาชิก 5,529 คน เงินกองทุน 9,789,225 บาท ใช้เป็นทุนหมุนเวียนในการจัดสวัสดิการ 21 ประเภท นอกจากจัดสวัสดิการพื้นฐาน (เกิด แก่ เจ็บ ตาย) ทั่วไปยังมีสวัสดิการพัฒนาอาชีพ ซึ่งสามารถสนับสนุนให้แก่สมาชิกไปแล้ว จำนวน 5,618,200 บาท ทั้งนี้ เป้าหมายสำคัญของการจัดสวัสดิการ เพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาสาธารณสุข ประโยชน์ กองทุนบุญทางสังคมแก่คน 3 วัย การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมแก่คนทุกวัย นำไปสู่ความสุขสงบ เรียบร้อยของสังคมทุกระดับ

ภาพแสดงพัฒนาการการทำงานของชุมชนตำบลหนองพ้อ จากอดีต-ปัจจุบัน

สภาฯ กับกองทุนสวัสดิการตำบลหนองพ้อเป้าหมายร่วม คือ ชุมชน

สภาองค์กรชุมชนตำบลควนขนุน(เทศบาลตำบลหนองพ้อ) อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง จัดตั้งเมื่อปี 2552 ประกอบด้วยองค์กรชุมชนที่ร่วมจัดตั้ง 56 กลุ่ม/องค์กร ถือเป็นความร่วมมือครั้งใหญ่ของกลุ่ม/องค์กรในพื้นที่ซึ่งมีประสบการณ์ทำงานพัฒนามาในชุมชนมากกว่า 10 ปี อาทิ เช่น กลุ่มออมทรัพย์ สวัสดิการชุมชน การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

งานสำคัญของสภาองค์กรชุมชนตำบลหนองพ้อคือ 1) การพัฒนาคนทั้ง 56 กลุ่ม/องค์กร รวมถึงคณะกรรมการให้เข้าใจบทบาทและภารกิจของกลุ่มองค์กรสภาองค์กรชุมชน 2) การส่งเสริมสนับสนุนสวัสดิการชุมชนให้มีความเติบโตทั้งเรื่องจำนวนสมาชิกและประเภทของสวัสดิการที่หลากหลาย 3) การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยชุมชน

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการ

การบริหารกองทุนสวัสดิการ มีลักษณะเป็นเครือข่าย คณะทำงาน มาจากตัวแทน 9 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน และประธานซึ่งได้มาจากการคัดเลือก 1 คน รวมจำนวน 19 คน มีการประชุมคณะทำงานทุกเดือน เพื่อรายงานการเงิน (รับ-จ่าย) ให้มีความสำคัญสรุปบทเรียนการทำงาน การพัฒนาสวัสดิการชุมชนในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการดูแลรักษาทรัพยากร ดิน น้ำ ป่า การรักษาสีเขียวสิ่งแวดล้อม สำหรับการประชุมใหญ่ของสมาชิกจัดปีละ 2 ครั้ง เป้าหมายของกองทุนในอนาคตคือ เพิ่มจำนวนสมาชิกให้ได้ 100% จากจำนวนประชากรในเทศบาลตำบลหนองพ้อ

ภาพแสดงการจัดสวัสดิการที่หลากหลายของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลหนองพ้อ

การดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

• จัดตั้งธนาคารขยะด้วยเงินกองทุน

จากเดิมเทศบาลตำบลหนองพ้อ จัดถังขยะไว้บริการในชุมชนจำนวน 20 ถัง แต่ไม่สามารถรองรับขยะจำนวนมากได้ ส่งผลให้เกิดภาวะขยะเน่าเหม็น นำมาสู่การจัดตั้งธนาคารขยะด้วยเงินกองทุน 115,000 บาท จัดตั้งคณะกรรมการทำงานในการคัดแยกขยะ ให้ความรู้ถึงประโยชน์และโทษของขยะแต่ละประเภท จัดกิจกรรมรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะ รับซื้อขยะจากสมาชิกทุกวันเสาร์ที่ 2 ของเดือน และธนาคารขยะจะขายให้แก่ผู้รับซื้อขยะซึ่งมารับซื้อในชุมชน ปัจจุบันดำเนินการมาแล้ว 4 ปี สร้างรายได้ให้แก่ธนาคารขยะ เดือนละ 2,000-3,000 บาท สามารถลดปัญหาขยะเน่าเหม็นในตำบลได้ สร้างจิตสำนึกแก่สมาชิกในการคัดแยกขยะในชุมชน ก่อให้เกิดความสะอาด สวยงามทั้งบ้านเรือนชุมชน ทั้งยังช่วยเหลือสมาชิกผู้เดือดร้อนให้ยืมเงินจากธนาคารขยะได้ไม่เกิน 1,000 บาท/ราย โดยสามารถชำระคืนเป็นขยะได้ตามจำนวนเงินที่ยืมไป

• การอนุรักษ์พลังงาน

จัดกิจกรรมร่วมกับสำนักงานพลังงานจังหวัดพัทลุง ให้ความรู้เรื่องพลังงานแก่สมาชิกชุมชน เรื่องการ

จัดทำตู้อบพลังงานแสงอาทิตย์ การทำโซล่าเซลล์ เตาดเผาถ่านไม้พื้นโดยใช้ถ่านน้ำมัน 200 ลิตร โดยสมาชิกในชุมชนได้ใช้ประโยชน์จากตู้อบ เช่น การอบปลา อบกล้วย และสมุนไพรต่างๆ สร้างความตระหนักในการใช้พลังงานทดแทนเพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ประชากร 827 คน มีค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลงต่อครัวเรือน 12,500 บาท/ครัวเรือน/ปี

• การเฝ้าระวังภัยธรรมชาติ

จากสภาพปัญหาพื้นที่ที่แตกต่างกันภายในตำบลหนองพ้อ บางพื้นที่ไม่มีภัยธรรมชาติ แต่บางพื้นที่มีปัญหาภัยธรรมชาติซ้ำๆ ทุกๆ ปี จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเฝ้าระวังกรณีเกิดภัยพิบัติ โดยกรรมการชุมชนเตรียมความพร้อมเพื่อให้ช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุ สามารถเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยได้ทันทั่วทั้ง คณะกรรมการประกอบด้วย กรรมการจากทุกหมู่บ้านรับผิดชอบในชุมชนของตนเอง คัดเลือกจากบุคคลที่มีจิตอาสา ใช้อุปกรณ์วิทยุสื่อสารเฝ้าระวังภัย คอยติดตามข่าวทุกระยะ ประสานงานโทรศัพท์หาเครือข่าย ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ สื่อสารผ่านเสียงตามสาย และหอกระจายข่าว ผลที่เกิด ชาวบ้านทุกครัวเรือนมีความพร้อมก่อนเกิดภัยพิบัติ และหลังเกิดภัยพิบัติก็สามารถช่วยเหลือฟื้นฟูได้อย่างทั่วถึงทันเหตุการณ์

• การสร้างความมั่นคงด้านอาหาร

จัดกิจกรรมส่งเสริมให้สมาชิกชุมชนทำนาปลูกข้าวอินทรีย์ ปลูกผักอินทรีย์ ทำน้ำหมักจากขยะอินทรีย์ นำมาผสมน้ำใช้รดผักที่ปลูกและข้าวในนาข้าว เพื่อบริโภคในครัวเรือน แบ่งปันพื้นที่ในชุมชนหาสถานที่จัดจำหน่ายร่วมกับเกษตรทางเลือกพัทลุง เกษตรกรรมยั่งยืนแห่ง

ประเทศไทย ทำสมุนไพรรักษาน้ำร่วมกับมหาวิทยาลัยทักษิณพัทลุง นักวิจัยชุมชนร่วมดูแลแหล่งน้ำชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ทสจ.) จังหวัดพัทลุง สมาคมลุ่มน้ำจังหวัดพัทลุง คลองสะบาย้อย เครือข่ายอนุรักษ์ฟื้นฟูคลองสะบาย้อย คลองดอนนูด

- **จากกองทุนสวัสดิการชุมชน ก่อเกิดบ้านเมตตาเอื้ออาทร**

โครงการบ้านพักผู้ยากไร้ โดยใช้เงินสวัสดิการชุมชน ซื้อที่ดินจำนวน 1 ไร่ เพื่อสร้างเป็นบ้านให้กับสมาชิกชุมชนฐานะยากจน คัดเลือกจากคนที่มีคุณธรรม มีความประพฤติดี ไม่สร้าง ความเดือดร้อนให้กับสังคม ช่วยเหลืองานส่วนร่วมของชุมชน และไม่มีที่ดินทำกินของตนเอง ซึ่งสามารถจัดสวัสดิการสร้างบ้านเมตตาเอื้ออาทรได้ 6 หลัง

- **ครูช่างศิลป์ ณ โรงเรียนใต้ต้นไทร**

โรงเรียนใต้ต้นไทร ใช้พื้นที่ศูนย์เด็กเล็กของชุมชนในการจัดกิจกรรม เป็นพื้นที่เรียนรู้อีกแห่งให้คนในชุมชน ได้มาทำกิจกรรมดีๆ ร่วมกัน มีกลุ่มเป้าหมายเป็นคน 3 วัย ได้แก่ เด็ก คนทำงาน และผู้สูงอายุ เน้นกิจกรรมส่งเสริมให้สมาชิกเป็นคนดีของสังคม จัดกิจกรรมเดือนละ 1 ครั้ง ด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมชุมชน ศิลปะ การวาดภาพของเด็ก โดยกองทุนสวัสดิการสนับสนุนค่าตอบแทนครูช่างศิลป์ จำนวน 5 คน เดือนละ 300 บาทต่อคน

บทพิสูจน์การจัดสวัสดิการ สู่การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการดำเนินงานสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลหนองพ้อ อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง นับจากการทำงานสวัสดิการในชุมชนตั้งแต่ปี 2539 มาถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า 20 ปี นั้นสามารถสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกทั้งภายในและภายนอกชุมชน การเชื่อมโยงภาคีต่างๆ อาทิ เช่น โรงเรียน, กลุ่มออมทรัพย์, เทศบาลตำบลหนองพ้อ, สำนักงานพลังงานจังหวัดพัทลุง, ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจังหวัดพัทลุง, เครือข่ายเกษตรทางเลือกพัทลุงเกษตรยั่งยืนแห่งประเทศไทย วิทยาลัยทักษิณพัทลุง ศูนย์คุณธรรม ฯลฯ การเชื่อมโยงภาคีต่างๆ ที่เป็นรูปธรรม คือ การจัดสมัชชาระดับตำบลทุกปี ส่งผลให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การบูรณาการทำงานร่วมกันในลักษณะเครือข่าย ขยายผลจนเป็นที่ยอมรับแก่สังคม เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า ความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้เกิดจากแนวคิด ทศนคติ อุทิศภารกิจของสมาชิกส่วนใหญ่ภายในชุมชนตำบลหนองพ้อ

สอดคล้องกับประโยคกล่าวปิดท้าย ที่กล่าวแก่ผู้มาศึกษาดูงานอย่างสม่ำเสมอ ว่า “เราทำบุญให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม...ก่อนที่ร่างกายของเราจะกลับคืนสู่ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม”

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : 1. นายวิรุณ สุขนวล โทร. 081 285 5089
2. นางสุรินทร์ หนูเป็นน้อย โทร. 092 971 1459

ข้อมูลอ้างอิง

1. ข้อมูลจากเว็บไซต์สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน ชาวประชาสัมพันธ์/ความเคลื่อนไหวงานพัฒนา <http://www.codi.or.th>
2. วีดิทัศน์นำเสนอ ผลงานกองทุนสวัสดิการชุมชน ทต.หนองพ้อ อ.ควนขนุน จ.พัทลุง

สร้างสวัสดิการที่ดี มีความโปร่งใส สู่หลักประกันชีวิตที่มั่นคง กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

เรียบเรียงโดย สุกัญญา พันครบุรี

เทศบาลตำบลอุโมงค์ ตั้งอยู่ในอำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน มีจำนวน 11 หมู่บ้าน มีพื้นที่จำนวน 20.29 ตารางกิโลเมตร ระยะห่างจากตัวจังหวัดลำพูน 10 กิโลเมตร ประชาชนตั้งถิ่นฐานอยู่ตามที่ราบลุ่มและอาศัยตามริมแม่น้ำลำคลอง สภาพเศรษฐกิจส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คือ **ทำสวน จากลักษณะภูมิประเทศที่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก** เนื่องจากเป็นที่ราบลุ่มตามแนวชายฝั่งตะวันตกแม่น้ำกวังและมีลำเหมืองปิงห่างไหลผ่านส่วนกลางของพื้นที่ เป็นแหล่งน้ำที่สำคัญของคนอุโมงค์ที่หล่อเลี้ยงชีวิตของเกษตรกรมาโดยตลอด สภาพดินเป็นดินร่วนซุยเหมาะแก่การทำไร่ ทำนา ทำสวน โดยเฉพาะลำไย ซึ่งแต่ละปีลำไยช่วยสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอุโมงค์ได้เป็นจำนวนมาก นอกจากอุโมงค์จะมีจุดเด่นในเรื่องของพื้นที่ที่เหมาะสมในการประกอบอาชีพเกษตรกรรมแล้ว เทศบาลอุโมงค์ยังเป็นต้นแบบในเรื่องของการบริหารจัดการกองทุนที่ดี ตลอดจนมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพของสมาชิกกองทุนอีกด้วย (ที่มา: <http://umongcity.go.th/frmumonghistory.php>)

กองทุนสวัสดิการเทศบาลตำบลอุโมงค์ ตั้งอยู่ที่ 234 หมู่ที่ 5 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ตั้งเมื่อ พ.ศ. 2550 มี 13 กองทุน 11 ชุมชน ปัจจุบันมีสมาชิก 7,305 คน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 13,238 คน

คิดเป็น 55% ของจำนวนประชากรทั้งหมด จัดตั้งกองทุนสวัสดิการเพื่อให้คนในชุมชน มีรายจ่ายลดลง สร้างจิตสำนึกให้กับคนอุโมงค์ได้ช่วยเหลือกัน และช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในชุมชนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนและได้รับผลกระทบด้านต่างๆ ได้แก่ คนยากจน ไม่มีที่อยู่อาศัย คนไร้สัญชาติ เป็นต้น โดยกองทุนได้จัดสวัสดิการ 8 ประเภท 24 ข้อ ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ให้กับสมาชิกกองทุนในเทศบาลตำบลอุโมงค์

จุดเริ่มต้นของการทำความดีสู่การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์ ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2550 เป็นปืมหามงคลที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระชนมายุครบ 80 พรรษา คนอุโมงค์ร่วมใจกันทำความดีถวายในหลวง โดยการลดรายจ่ายวันละ 1 บาท และได้นำเงินมาจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกคนอุโมงค์ ได้มีคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างจิตสำนึกในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกเกิดความภาคภูมิใจในการเป็นผู้ให้อย่างมีคุณค่า รับผิดชอบต่อสังคม

จากแนวคิดของ **นายชยัน วิพรหมชัย** ประธานกองทุน ได้เชิญผู้ก่อการดีแต่ละชุมชนเข้ามาฟังและทำการปรึกษาหารือ ข้อดี ข้อเสีย ความเป็นไปได้ของการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชน จึงมีข้อสรุปเห็นด้วยในการจัดตั้งและหลังจากนั้นก็จัดตั้งกองทุน ผู้ก่อการดีจึงได้กลับไปที่ชุมชนของตนเองได้โปรดมเงินจากสมาชิกในชุมชนมาเกิดการรวมกันเป็นกองทุนระดับตำบล สมาชิกและคณะกรรมการที่มีจิตอาสาได้ร่วมกันร่างระเบียบ ข้อบังคับ และการดำเนินการ จากนั้นได้มีการเริ่มให้สวัสดิการแก่สมาชิกวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ 2550 และได้จดทะเบียนกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลอุโมงค์จัดทำโครงการ **“รวมพลคนรักการออม”** เสนอขอรับการสนับสนุนจากสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูน เพื่อรณรงค์ชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการออมเพื่อสวัสดิการให้คนอุโมงค์รับทราบและสมัครเข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่มมากขึ้น หลังจากนั้นก็รับการสนับสนุนงบประมาณจากเทศบาลและงบประมาณจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงเกิดกองทุน 11 ชุมชน 13 กองทุน จนกลายเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการดูแลช่วยเหลือกันของคนอุโมงค์

จากสวัสดิการสู่งานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นอย่างรอบด้าน

มากกว่าการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก คนอุโมงค์ยังเห็นความสำคัญในการจัดสวัสดิการควบคู่กับงานพัฒนาด้านต่างๆ ได้แก่ 1) **การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** คนอุโมงค์ดูแลรักษาและอนุรักษ์แม่น้ำ คูคลอง สิ่งแวดล้อม มีการจัดการขยะภายในครัวเรือนและชุมชน 2) **การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด** จัดโครงการ **“เด็กและเยาวชนรักดี”** มีการส่งเสริมให้ความรู้เรื่องโทษของยาเสพติด 3) **เกษตรกรรมยั่งยืน** น้อมนำเอาหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต โดยการปลูกแบบเกษตรอินทรีย์ ปลูกที่กิน กินที่ปลูก ปลูกพืชปลอดสารเคมี **สมาชิกเข้าร่วม 84 ครัวเรือน จาก 5,024 ครัวเรือน** ซึ่งเป็นเครือข่ายสายใยรักแห่งครอบครัว 4) **แผนชุมชน** ได้ร่วมกันจัดทำแผนชุมชนร่วมกัน 5) **เยาวชน/ผู้สูงอายุ/ผู้ด้อยโอกาส** ได้มีการเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนและผู้สูงอายุที่ชุมชนจัดขึ้นตลอดจนได้จัดสวัสดิการด้านทุนการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนที่เรียนจบการศึกษาในแต่ละระดับและจัดเงินยังชีพให้ผู้

สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 70 ปี ขึ้นไป 6) **วิสาหกิจชุมชน** นำผลิตภัณฑ์ของกลุ่มมาจำหน่ายให้กับผู้ที่มาศึกษาดูงาน 7) **ศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่น** เป็นแหล่งเรียนรู้ของโครงการตำบลสุภาวระของเทศบาลตำบลอุโมงค์และเป็นศูนย์เรียนรู้ด้านการสวัสดิการชุมชนของสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน 8) **สภาองค์กรชุมชน** มีการเชื่อมโยงงานให้สมาชิกเข้ามาร่วมทำงานเป็นคณะกรรมการ 9) **สุขภาพ/สาธารณสุข** ร่วมมือกันกับโรงพยาบาลอุโมงค์ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และกองสาธารณสุขของเทศบาลในการดูแลส่งเสริมป้องกันและรักษาสุขภาพของสมาชิกกองทุน 10) **อนุรักษ์วัฒนธรรม/ประเพณี/ศาสนา** ร่วมกิจกรรมสืบสานและอนุรักษ์ประเพณีซึ่งกองทุนได้จัดให้สมาชิกในเรื่องของการบวช การทำบุญ 11) **องค์กรการเงิน/กลุ่มออมทรัพย์/กองทุนหมู่บ้าน** ทำงานอย่างมีเป้าหมายซึ่งมีคน เงิน วัสดุ เทคนิค/วิธีการ เครื่องมือ เป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารจัดการกองทุนที่ดีและมีธรรมาภิบาลโดยคณะกรรมการสำนึกถึงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ เศรษฐกิจระเหยเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ และร่วมกันแก้ไขปัญหา เกิดความรับผิดชอบต่อการทำงาน และใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า โดยใช้เท่าที่จำเป็น

เชื่อมโยงสู่มหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง

การเชื่อมโยงกับมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง นับว่าเป็นจุดเด่นของกองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์ เนื่องจากจะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างความรู้ ความเข้าใจแล้ว คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนได้มีการนำเอาภูมิปัญญาที่มีอยู่เดิม คือ **พื้นฐานความรู้ ความสามารถในการคิด การปฏิบัติ โดยใช้ความรู้ ประสบการณ์ในการทำงานกองทุน** ซึ่งมีทุนเป็นปัจจัยการผลิตที่สมาชิกกองทุนได้นำเงินมาออมและใช้พลังการขับเคลื่อนสวัสดิการชุมชนไปสู่ความมั่นคงในเรื่องของการเงิน **ระบบการเงิน-การบัญชี** นำไปสู่การเชื่อมโยงจัดตั้ง **“มหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมือง”** โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) มีการให้เกิดคุณลักษณะ 8 ประการ และมีหลักสูตร 3 วิชาคือ 1) **การสร้างพลเมือง** 2) **สร้างเสริมระบบบริการสุขภาพ** 3) **พัฒนาเครื่องมือสร้างพลเมือง** พัฒนาคณะกรรมการสร้างการมีส่วนร่วม การเป็นเจ้าของกองทุนสวัสดิการเทศบาลตำบลอุโมงค์ กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุโมงค์ มีธรรมาภิบาลความดีอาสาป็นสุข เป็นนวัตกรรมที่นำมาเป็น **หลักสูตร** กรณีศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างการมีส่วนร่วมและสร้างความเป็นเจ้าของ

การจัดการกองทุนที่ดี สู่ความโปร่งใส..ตรวจสอบได้

กองทุนอุโมงค์มีการบริหารจัดการกองทุนอย่างเป็นขั้นตอนโดยคณะกรรมการยึดหลักตามแผนการบริหารจัดการที่ดี คนในชุมชนสามารถทำงานได้ตามเกณฑ์ ทำให้ลดขั้นตอนของ

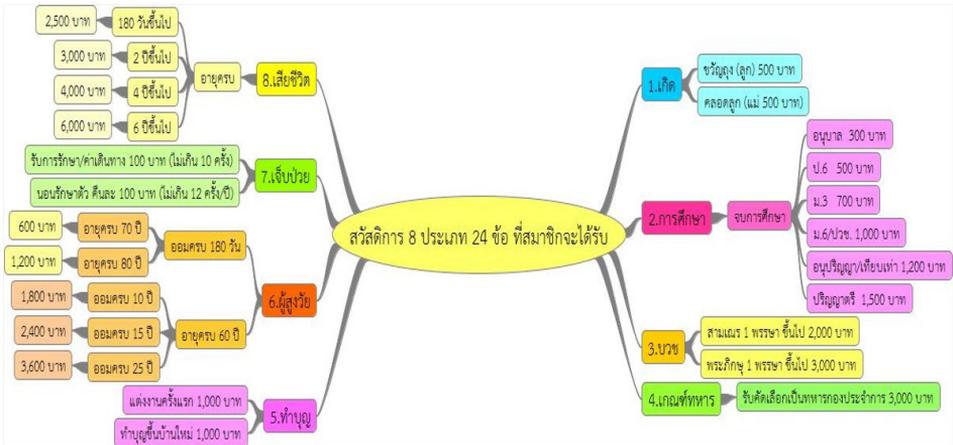
การทำงานของคณะกรรมการระดับตำบลแต่เป็นการลดการทำงานเพื่อคนในชุมชนจะได้ดูแลคนในชุมชนอย่างเต็มที่ โดยนำเอาหลักการบริหารจัดการกองทุนที่ดีและมีธรรมาภิบาลมาใช้ประกอบด้วย **1) ยึดประโยชน์สุขของประชาชน** ภารกิจของกองทุนมีเป้าหมายให้สมาชิกให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยการจัดสวัสดิการ 8 ประเภท 24 ข้อ ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย **2) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจ กองทุน** กองทุนได้ดำเนินการด้วยความโปร่งใส เป็นปัจจุบัน สามารถตรวจสอบได้ ทำให้เกิดความศรัทธา เชื่อถือ เชื่อมั่นให้กับสมาชิกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงได้มีการคัดเลือกให้เป็นศูนย์เรียนรู้ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชน ตั้งแต่มีการจัดตั้งมีคนเข้ามาศึกษาดูงานประมาณ 20,000 คน **3) มีประสิทธิภาพเกิดความคุ้มค่า** กองทุนมีระเบียบ ข้อบังคับ ให้สมาชิกและคณะกรรมการถือปฏิบัติ และได้มีการจัดระบบบัญชี-การเงินอย่างถูกต้อง เป็นปัจจุบัน โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ กองทุนจะมีสมุดบัญชี 3 เล่ม ได้แก่ สมุดเงินสด สมุดรายวันทั่วไป และสมุดแยกประเภท และจะมีคณะกรรมการตรวจสอบภายนอกจากเจ้าหน้าที่เทศบาลอุโมงค์ ปีละ 2 ครั้ง หลังจากนั้นก็จะเป็นการรายงานผลการดำเนินงาน **4) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน** กองทุนมีการกระจายอำนาจจากตำบลสู่ชุมชน ทำให้ลดระยะเวลาในการพิจารณาอนุมัติการรับ-การจ่ายสะดวก รวดเร็วให้กับสมาชิก โดยยึดระเบียบข้อบังคับในการปฏิบัติงาน **5) การปรับปรุงภารกิจ** กองทุนมีการประชุมคณะกรรมการทุกเดือน เพื่อรายงานผลการดำเนินงาน ปัญหา อุปสรรค และร่วมกันพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหา มีการนำเอาระบบโปรแกรมบันทึกข้อมูลต่างๆ เพื่อความถูกต้องรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากขึ้น การแก้ไขระเบียบการจ่ายสวัสดิการจาก **26 ข้อ เหลือ 24 ข้อ โดยตัดการจัดสวัสดิการด้านเสียชีวิตข้อ 25 การจ่ายให้สมาชิกที่เสียชีวิต 6,000 บาท และข้อ 26 การจ่ายให้สมาชิกที่เสียชีวิต 7,000 บาท** รวมทั้งการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การดูแลสุขภาพวิถีพุทธ เพื่อแก้ไขปัญหาการเจ็บป่วยของสมาชิกให้ลดลงหรือหายจากอาการเจ็บป่วย **6) อำนวยความสะดวกสนองความต้องการ** ให้อำนาจหน้าที่คณะกรรมการระดับชุมชน ในการกำหนดสถานที่ วัน เวลา ในการดำเนินการ โดยยึดความพร้อมของสมาชิกเป็นหลัก และกระจายที่ดำเนินการเพื่อความสะดวกและความปลอดภัยของสมาชิก **7) ประเมินผลการปฏิบัติงาน** กองทุนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีความสามารถในการตรวจบัญชี-การเงินเป็นผู้ตรวจสอบภายใน ผู้ตรวจสอบภายในคือคณะกรรมการกองทุนระดับตำบล ทำการตรวจสอบเอกสารหลักฐานการรับ-การจ่าย เป็นประจำทุกเดือน และคณะกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งให้รับผิดชอบด้านการเงิน-บัญชีในแต่ละกองทุน ดำเนินการจัดทำบัญชี 3 เล่มให้เป็นปัจจุบัน และนำเสนอให้ผู้ตรวจสอบบัญชี ตรวจสอบความถูกต้องปีละ 2 ครั้ง เมื่อสิ้นปีงบประมาณ จัดทำรายงานผลการดำเนินงานในรอบปีและจัดทำงบดุลส่งให้ผู้ตรวจสอบบัญชีทำการตรวจและลงลายมือชื่อรับรองก่อนรายงานให้สมาชิกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ จะเห็นได้ว่าทุนและศักยภาพของกองทุนอุโมงค์สามารถที่จะจัดการตนเองได้ในอนาคตภายหน้า ทำให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพเลือกเป็นมหาวิทยาลัยอุโมงค์สร้างพลเมืองขึ้นแปลเปลี่ยนทุนเป็นปัญญา สรุปลงแผนภาพ

แผนภาพ: แสดงการประเมินผลการปฏิบัติงานกองทุน

ผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

คนอุ้มงค์มีความเอื้ออาทรต่อกัน ภาคภูมิใจในการออมของตนเอง เกิดกองทุน 13 กองทุนขึ้น สมาชิกกองทุนมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี **จากจำนวนสมาชิกแรกตั้ง 5,328 คน ปัจจุบันจำนวนสมาชิก 7,305 คน** กองทุนสวัสดิการชุมชนเทศบาลตำบลอุ้มงค์ได้เป็นศูนย์เรียนรู้ศึกษาดูงาน ได้รับรางวัลการบริหารจัดการจากจังหวัด ได้รับรางวัลการบริหารจัดการที่ดีจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนหลังจากนั้นไปของงบประมาณสนับสนุนจากสำนักพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดลำพูนและกองทุนสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ เพื่อมาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดูแลสุขภาพของประชาชน เนื่องจากการจ่ายสวัสดิการชุมชนจ่ายมากที่สุดคือการเจ็บป่วย และมาริวเคราะห์ว่าเพราะอะไรถึงใช้จ่ายตรงนี้สูง ปรากฏว่าเกิดจากพฤติกรรม การกิน การอยู่ที่ไม่เหมาะสม ได้นำแนวคิดของหมอเขียวเรื่องของการดูแลสุขภาพวิถีพุทธมาใช้ เป็นตัวอย่างในการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ ในเรื่องของการดูแลสุขภาพเพื่อให้คนในชุมชนมีสุขภาพที่ดีขึ้น และลดอัตราการเจ็บป่วยของคนในชุมชน นอกจากจะเอาแนวความคิดของหมอเขียวมาใช้ในการดูแลสุขภาพให้แก่สมาชิกกองทุนแล้ว คนอุ้มงค์ยังได้รับสวัสดิการทั้ง 8 ประเภท 24 ข้อ ตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ดังแผนภาพ

แผนภาพแสดงการจัดสวัสดิการ 8 ประเภท 24 ข้อ

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : นางอรวรรณ ขว้างจิตต์ (ผู้ประสานงานหลักกองทุนสวัสดิการชุมชน ตำบลอุโมงค์) ที่อยู่ 231 หมู่ที่ 8 ตำบลอุโมงค์ อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน โทร. 086-1947793 E-mail. Orawan_kj@hotmail.com

เอกสารอ้างอิง

1. ไบสมัคร: โครงการการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชน ผู้สรรค์สร้างความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวความคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ “คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวังจากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน”
2. อรวรรณ ขว้างจิตต์. สัมภาษณ์. 12 กุมภาพันธ์ 2559.

กองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีคุณค่ามากกว่า “เงิน”

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย ตำบลพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

เรียบเรียงโดย จุไรพร จิตพิทักษ์

จากองค์การเงินสู่สวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายเกิดจากการรวมกันเพื่อดูแลกันเองในชุมชน เนื่องจากประชาชนในตำบลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ จึงไม่มีสวัสดิการดูแลสุขภาพเจ็บป่วยหรือชราภาพ พิกัดและเสียชีวิต รวมทั้ง ปัญหาเรื่องหนี้สินในแต่ละครัวเรือนที่มาจากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมของชุมชนในตำบลหนองสาหร่าย ดังนั้น จึงเกิดการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการที่พัฒนามาจากกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลหนองสาหร่ายที่คิดและมอบสวัสดิการให้กับสมาชิกตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 แต่ก็ดูแลได้เฉพาะสมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเท่านั้น ต่อมาในปี 2545 มีการประชุมร่วมกันกับกองทุนหมู่บ้านหนองซุย เพื่อหาแนวทางในการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกร่วมกัน โดยใช้เงินที่ได้กำไรจากการบริหารจัดการของทั้งสองกลุ่มมาสมทบร่วมกัน กลุ่มละ 20,000 บาทต่อปี รวมเป็นเงินกองทุน 40,000 บาทถ้วน เพื่อตั้งเป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย แล้วให้ทุกหมู่บ้านเสนอรายชื่อผู้นำที่เห็นว่ามีความรู้ความสามารถเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุน แล้วมาวางระเบียบข้อบังคับร่วมกัน โดยครั้งแรกให้สมาชิกอายุไม่เกิน 13 ปี สมทบเงินเข้ากองทุนปีละ 100 บาท ส่วนอายุเกิน 13 ปี สมทบปีละ 200 บาท ซึ่งในปี 2546 ได้มีการปรับเปลี่ยนเป็นสมาชิกทุกคนสมทบปีละ 350 บาท และปี 2548 ปรับเปลี่ยนเป็นสมาชิกทุกคนสมทบปีละ 400 บาท และกลุ่มองค์กรต่างๆที่มีในชุมชนนำเงินกำไรจากการบริหารมาปีละ 10% เช่น กองทุนหมู่บ้าน วิสาหกิจ หรือกลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนเงินงบประมาณจากรัฐหรือท้องถิ่น และทำแผนส่งไปที่องค์การบริหารส่วนตำบลหนองสาหร่ายจึงเริ่มได้รับการสมทบเงินเข้ากองทุนตั้งแต่ปี 2549 ปีละ 100,000 บาท ซึ่งหลังการก่อตั้งกองทุนพบว่า สมาชิกกองทุนเพิ่มมากขึ้นจากปี พ.ศ. 2545-2547 ที่มีจำนวน 60 คน กระทั่งปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนทั้งหมด 1,303 คน และได้รับเงินสมทบจากงบประมาณรัฐบาลจากเทศบาลตำบลหนองสาหร่าย จากองค์กรด้านการเงินและอื่นๆ ทำให้ในปัจจุบันเงินกองทุนของสวัสดิการฝากไว้ที่สถาบันการเงินฯโดยแบ่งการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ

1. ฝากประเภทออมทรัพย์ไว้ที่สถาบันการเงินชุมชน ร้อยละ 30 ไว้เพื่อนำไปจ่ายให้สมาชิกทุกเดือน
2. ฝากบัญชีประจำกับสถาบันการเงินชุมชน ร้อยละ 50 เพื่อให้ได้ดอกเบี้ย ร้อยละ 4.10 บาทต่อปี

3. เปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กร หรือวิสาหกิจชุมชนนำไปบริหารกลุ่มเพื่อให้เกิดดอกผลกับกองทุนสวัสดิการ

ภาพ พิธีแสดงขั้นตอนการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย

สำหรับรูปแบบการจัดสวัสดิการ มีการจัดให้สมาชิกมีส่วนร่วมโดยการออมเงินสมทบร่วมกันปีละ 400 บาท โดยสมาชิกไม่ต้องออมเงินสมทบร่วม กรณีที่เป็นผู้พิการหรือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม และทำความดีเป็นทุนโดยไม่ต้องใช้เงินออมสมทบ โดยมีกำหนดสิทธิประโยชน์แก่สมาชิก คือ ครอบครัวสมาชิกที่มีเด็กเกิดใหม่ เปิดบัญชีเงินฝากให้คนละ 1,000 บาท แต่งงาน 2,000 บาท สวัสดิการตั้งครรภ์ ชุดบำรุงครรภ์ 300 บาท สวัสดิการเงินขวัญถุงวันแต่งงาน 2,000 บาท ทุนการศึกษาระดับชั้น 50-200 บาท สวัสดิการกีฬา ทุนประกอบอาชีพ สำหรับผู้ผ่านเกณฑ์คนดีศรีชุมชน ที่ดินทำกินครอบครัวละ 2 ไร่ การเจ็บป่วยนอนโรงพยาบาลสวัสดิการคืนละ 50-300 บาท 12 คืนต่อปี ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ มอบสวัสดิการให้ทุกคนโดยไม่ต้องออมเดือนละ 100-200 บาท ผู้สูงอายุมอบเงินให้คนละ 100 บาท ต่อเดือน ผู้เสียชีวิตมอบให้รายละเอียด

6,000-10,000 บาท

สวัสดิการผู้นำชุมชน สวัสดิการทำดีเป็นทุน โดยมอบทุนการประกอบอาชีพให้โดยไม่คิดดอกเบี้ยรายละ 10,000-20,000 บาท (ปลดหนี้โดยใช้คุณธรรมความดีค้าประกัน) และยังมี การจัดสวัสดิการให้กับชุมชนในการดูแลสิ่งแวดล้อม การรักษาวัฒนธรรมชุมชน ด้านพลังงานทดแทนและที่ดินทำกินอีกด้วย

นอกจากนั้น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายยังมีการจ่ายสวัสดิการที่ไม่เป็นเงิน อาทิ สร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน ส่งเสริม สร้างอาชีพที่ดีให้คนในชุมชน ส่งเสริมการรักชุมชน ไม่ทิ้งชุมชน ช่วยเหลือชุมชน ให้กับกลุ่มเยาวชน เพื่อสร้างคุณค่าทางจิตใจของอาชีพเกษตรให้กับสมาชิกที่เป็นผู้ผลิตอาหารเพื่อเลี้ยงทุกคนไม่ใช่อาชีพที่ใช้แค่แรงงาน แต่เป็นนวัตกรรมหรือความคิดสร้างสรรค์ใหม่ในการจัดสวัสดิการ

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายมีการกักเงินในการบูรณาการทุนชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในตำบล เพื่อให้คนในตำบลหนองสาหร่ายมีสวัสดิการครบวงจรชีวิตแล้ว ยังเกิดการรวมกลุ่มออมเงินไว้เพื่อดูแลกันเองของคนในชุมชนโดยใช้หลักการครอบคลุมทั่วถึงและเป็นธรรมอีกด้วย โดยให้กลุ่มองค์กรต่างๆในตำบลได้ประสานความร่วมมือจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก ภายใต้วิสัยทัศน์ที่ว่า

“ทุกคนมีสวัสดิการ แบ่งปันความรัก เอื้ออาทรคุณค่าเท่าเทียม ครอบคลุมทั่วถึง สร้างวัฒนธรรมชุมชน สู้งานคุณธรรม”

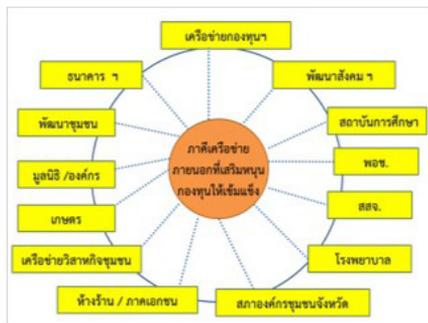
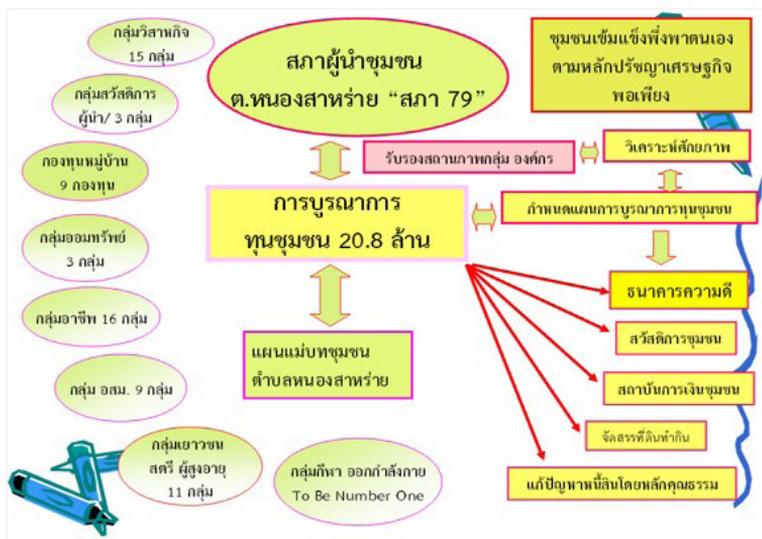
สวัสดิการแบบองค์รวม

ในการสร้างสวัสดิการแบบองค์รวมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อาศัยการเชื่อมโยงและบูรณาการทุนในชุมชน รวมทั้งภาคส่วนที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเพื่อร่วมกันพัฒนาระบบสวัสดิการของชุมชนให้คนตำบลหนองสาหร่าย มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขภายใต้หลักคิด **“ชุมชนเข้มแข็งพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”** โดยในการดำเนินการของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายเป็นการบูรณาการเชื่อมโยงทุน คน และแผนการทำงานเข้าด้วยกัน ได้แก่

1) คณะกรรมการกองทุน กองทุนสวัสดิการตำบลหนองสาหร่ายมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในท้องถิ่นทำให้มีโครงสร้างกรรมการประกอบด้วย คณะกรรมการระดับตำบลที่ปรึกษา ได้แก่ กำนัน นายกเทศมนตรี ผู้อำนวยการโรงเรียน พระสงฆ์ พัฒนาการประจำตำบล พอ.รพ.สต. สถาบันการเรียนรู้เพื่อพัฒนาท้องถิ่น กาญจนบุรี มีคณะกรรมการหมู่บ้านรับผิดชอบแต่ละหมู่บ้าน โดยมีการกำหนดให้คณะกรรมการกองทุนมาจากตัวแทนของประชาชน ประกอบด้วยประชาชน 9 หมู่บ้าน (ทั้งตำบล) ซึ่งทำหน้าที่ทำความเข้าใจกับประชาชน กลุ่มองค์กรและผู้บริหารท้องถิ่น เพื่อมาร่วมกันกำหนดแผนพัฒนากองทุนในทุกด้าน ทั้งแผนการพัฒนาระบบการและสมาชิก แผนการขยายสมาชิกให้ครอบคลุม แผนระดมทุนและบริหารเงินกองทุนให้มีประสิทธิภาพ แผนลดความเสี่ยงของกองทุน ดังนั้น จึงทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายเป็นกองทุนที่มีการบูรณาการคนและแผนงานด้านสวัสดิการชุมชนในตำบล

2) แผนงานของกองทุน กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย มีแผนงานหลักของกองทุน คือการสร้างความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในชุมชนในการสทบกองทุนเพื่อไว้จัดสวัสดิการให้กับทุกคนแบบครบวงจรชีวิต เช่น แผนพัฒนากองทุนสวัสดิการที่จะดำเนินการในแต่ละปี แผนขยายสมาชิกให้ครอบคลุมทุกคนที่ไม่มีสวัสดิการ แผนเพิ่มเงินกองทุนเพื่อความยั่งยืนของกองทุนและการใช้เงินกองทุนที่มีแก้ไขปัญหาเรื่องหนี้สิน รวมทั้ง แผนพัฒนาระบบการและสมาชิกกองทุนเพื่อให้มีความรู้เท่าทันกับการพัฒนา เป็นต้น

3) การประสานความร่วมมือและทุนกับภาคีและแหล่งทุน อาทิตี เทศบาลตำบลหนองสาหร่ายในการทำแผนงานโครงการเพื่อขอรับงบประมาณสนับสนุนจากแผนเทศบาล และเทศบาลได้สนับสนุนงบประมาณให้กองทุนสวัสดิการ ปีละ 100,000 บาท นอกจากนั้น ยังมีการประสานทุนจากภาคีและแหล่งทุน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ปีละ 20,000 บาท กองทุนหมู่บ้านหนองซุย ปีละ 20,000 บาท กองทุนหมู่บ้าน 8 หมู่บ้าน ร้อยละ 5-10 จากกำไร ต่อปี กลุ่มองค์กรชุมชน 11 กลุ่ม ร้อยละ 5-10 จากกำไรต่อปี สมาชิกออมสมทบคนละ 400 บาทต่อปี เทศบาลสมทบปีละ 100,000 บาทต่อปี สถาบันการเงินสมทบ 30% ของกำไรทุกปี วิสาหกิจชุมชน 9 ร้อยละ 5-10 จากกำไรต่อปี และโครงการรัฐ สมทบ 1:1:1 รวม 3 ครั้ง

ภาพแสดงการเชื่อมโยงและบูรณาการทุนภายในตำบลเพื่อสร้างสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย

ดังนั้น จากการประสาน เชื่อมโยงและบูรณาการทุนต่างๆ ในตำบล และการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีและกลุ่มองค์กรในการพัฒนาแผนงานของตำบลร่วมกันจึงทำให้การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายเกิดการบูรณาการแบบองค์รวมได้

การบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการที่ดี

จากวิสัยทัศน์ที่ว่า “ทุกคนมีสวัสดิการ แบ่งปันความรัก เอื้ออาทรคุณค่าเท่าเทียม ครอบคลุมทั่วถึง สร้างวัฒนธรรมชุมชน สู้สังคมคุณธรรม” โดยใช้หลักการ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี ครอบคลุมทั่วถึงและเป็นธรรม” นั้น จึงทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายไปสู่การบริหารจัดการกองทุนที่ประสบความสำเร็จได้

ทั้งนี้ นอกจากการเน้นเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกองทุนแล้ว กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายยังให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาล นั่นคือ “ความโปร่งใสตรวจสอบได้” ด้วย ซึ่งสะท้อนจากการกำหนดการรายงานผลการดำเนินงานที่จะมีการจัดพิมพ์เอกสารรายงานเพื่อแจ้งให้กับที่ประชุมคณะกรรมการประจำเดือน (เดือนละครั้ง) ซึ่งทุกครั้งเป็นการประชุมร่วมกันกับสภาผู้นำองค์กรชุมชนตำบลหนองสาหร่ายที่มีตัวแทนจาก 9 หมู่บ้าน จำนวน 79 คน กรรมการสถาบันการเงินชุมชน 21 คน และผู้บริหารท้องถิ่นเข้าร่วมประชุมด้วย โดยเนื้อหาในรายงานการประชุมประกอบ การรายงานผลเรื่องสมาชิก เรื่องเงินกองทุน และแผนการดำเนินงานของกองทุนทุกเรื่อง เนื่องจากต้องใช้งบที่ประชุมรับรองหรือรับทราบเดือน นอกจากนั้น ยังมีการใช้หอกระจายข่าวของทุกหมู่บ้านแจ้งให้ชาวบ้านในตำบลรับทราบด้วย และยังมีกรรายงานผลอย่างเป็นทางการต่อเทศบาลตำบลหนองสาหร่ายและสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดกาญจนบุรีอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ซึ่งจากกระบวนการรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าว จึงเป็นวิธีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานไปในตัว ที่ทำให้ประชาชน

และองค์กรต่างๆ ในตำบลได้เข้าใจและให้ความร่วมมือ รวมทั้ง ยังมีการสร้างระบบตรวจสอบ ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การรายงานผ่านเวทีประชุมประจำเดือนทุกเดือน ผ่านคณะกรรมการ ฝ่ายตรวจสอบ แล้วประกาศแจ้งให้ประชาชนรับทราบ

อีกทั้ง มีการประกาศยกย่องชมเชยในวาระสำคัญต่างๆ ของตำบล และมอบใบประกาศเกียรติบัตรและความดีต่างๆ ซึ่งสามารถนำมาใช้ค่าประกันการเข้าถึงแหล่งทุนหรือกู้เงินโดยไม่ต้องใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันได้ ตลอดจน การใช้หลักสังคมเครือข่ายการทำงานสวัสดิการเพื่อดูแลญาติพี่น้อง ใช้หลักศาสนา ความกตัญญูตเวทีตอบแทนพระคุณใช้หลักการของธนาคารความดี คือ ทำดีต้องได้ดีและมีความสุข และหลักการจิตอาสาของอาสาสมัครสาธารณสุข และหลักการสำคัญและเป้าหมายเดียวกันของทุกคนในตำบลหนองสาหร่าย คือ **“ทุกคนอยู่ดี มีความสุข”**

นอกจากนั้น กองทุนยังมีการดำเนินแผนงานของกองทุนในแต่ละปี ทั้งแผน 3 ปี และแผน 5 ปี โดยมีคณะกรรมการบริหารกองทุนเป็นผู้กำหนดแผนแล้วผ่านมติที่ประชุมสภาผู้นำองค์กรชุมชนตำบลหนองสาหร่ายร่วมกันอนุมัติและตัดสินใจ

พลความสำเร็จของการพัฒนาแบบองค์รวมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย

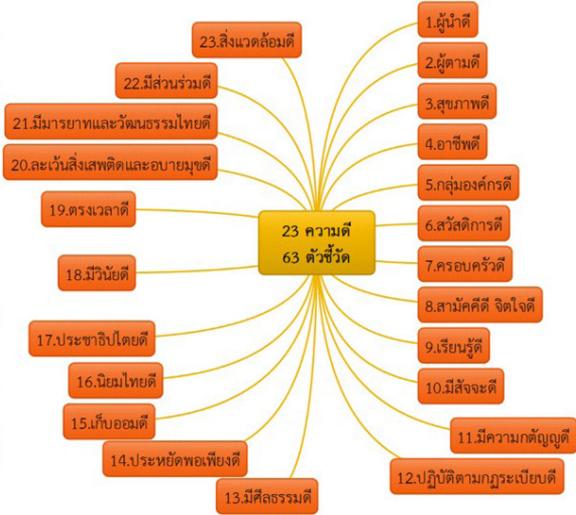
จากการดำเนินกิจกรรมกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายที่มีพัฒนาการมาตั้งแต่ปี 2542 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในตำบลหนองสาหร่าย ทั้งการเรียนรู้และการพัฒนาวิถีกรรมของกองทุน ได้แก่

ปฏิทินชุมชน คือ เวทีการพูดคุยที่ทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจเรื่องการพัฒนาชุมชนได้ผ่านการเปิดเวทีพูดคุยปรึกษาหารือตามวิถีชีวิต คือ การประชุมคณะกรรมการบริหารกองทุนร่วมกับสภาผู้นำองค์กรชุมชนตำบลหนองสาหร่ายและคณะกรรมการบริหารสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่ายเดือนละครั้งในวันที่ 25 ของทุกเดือน มอบสวัสดิการให้กับสมาชิกเดือนละครั้งในวันประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านตามปฏิทินชุมชน คือ ทุกวันที่ 2 ประชุมที่หมู่ 6 วันที่ 3 ประชุมหมู่ที่ 9 วันที่ 4 ประชุมหมู่ที่ 2 วันที่ 5 ประชุมที่หมู่ 4 วันที่ 6 ประชุมที่หมู่ที่ 3 วันที่ 7 ประชุมหมู่ที่ 1 วันที่ 8 ประชุมหมู่ที่ 8 วันที่ 9 ประชุมหมู่ที่ 7 วันที่ 10 ประชุมหมู่ที่ 5 ในเวลา 19.30-21.30 น. วันอาทิตย์ที่ 2 ของเดือนประชุมเยาวชน เวลา 09.00 น. ประชุมผู้สูงอายุ เวลา 13.00 น. ที่รพ.สต. วันที่ 15 เมษายน กิจกรรมห่วงใยผู้สูงอายุ วันที่ 12 สิงหาคม กิจกรรมพาแม่ตรวจสุขภาพ วันที่ 5 ธันวาคม พาพ่อตรวจสุขภาพ และทุก 3 เดือน กิจกรรมทำนาไม่ได้เราไปเยี่ยมที่บ้าน เป็นต้น ทั้งนี้ จากการประชุมตามปฏิทินชุมชนดังกล่าว จึงนำไปสู่การได้ข้อสรุปที่สามารถกำหนดเป็นแผนการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องต่างๆ ที่ชุมชนต้องการพัฒนา แล้วจึงมีการจัดพิมพ์เป็นปฏิทินมอบให้กับทุกครอบครัวเพื่อได้ทราบกำหนดการที่ไว้ร่วมกันวางไว้ ซึ่งทำให้เกิดผลดีต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนากองทุนสวัสดิการชุมชนได้เป็นอย่างดี

การสร้างธรรมนูญความสุขและธนาคารความดี ซึ่งมีการกำหนดตัวชี้วัดความดีในด้านต่างๆ ให้กับประชาชนในตำบลหนองสาหร่ายเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสังคมที่อยู่ดีมีความสุข จาก 23 ความดี 67 ตัวชี้วัด คือ ซึ่งสำหรับกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายมีธรรมนูญและตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้อง อาทิ ด้านสุขภาพ ตัวชี้วัด ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง

แรง จิตใจพอใจ บ้านเรือนสะอาด ด้านอาชีพดี ตัวชี้วัด อาชีพสุจริต รายได้พอเพียงเลี้ยงครอบครัว ไม่มีคนว่างงาน ด้านกลุ่มองค์กรดี ตัวชี้วัด มีการรวมกลุ่มกันทำงานและแก้ไขปัญหาได้ และด้านสวัสดิการดี ตัวชี้วัด มีกองทุนสวัสดิการของชุมชน จัดสวัสดิการของชุมชนโดยชุมชนเป็นหลัก ครอบคลุมทุกคนครบวงจรชีวิต เท่าเทียมเสมอภาคกัน เป็นต้น

ชุมชนหนองสาหร่ายวันนี้...พอเพียงเพราะ“พัฒนาโดยเอาความสุขของชุมชนเป็นตัวตั้ง”

ฐานเรียนรู้ จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่องของชุมชนของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายสามารถทำให้เกิดฐานเรียนรู้ขึ้น จากพลังชุมชน 5 องค์กร คือ องค์กรการเงิน องค์กรพัฒนาด้านสุขภาพ (อสม.) องค์กรกลุ่มอาชีพ องค์กรการด้านพัฒนาคนและสิ่งแวดล้อม องค์กรสวัสดิการ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการรวมกลุ่ม รวมคน พัฒนาคำขวัญเฉพาะทางในการแก้ไขปัญหาของชุมชน โดยใช้กระบวนการจัดทำแผนชุมชนเป็นเครื่องมือ ในการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม ใช้กิจกรรมกลุ่มในการแก้ไขปัญหา จากการพัฒนาความรู้ ความเชี่ยวชาญของแต่ละกลุ่มและยกระดับการรวมกลุ่มเป็นสภาชุมชนที่มีตัวแทนจากแต่ละหมู่บ้าน และพัฒนาเป็นสภาระดับตำบล โดยมีเป้าหมายร่วมกัน คือ **“สร้างชุมชนอยู่ดีมีสุข”** ดังนั้น จากความรู้และประสบการณ์ ผ่านการปฏิบัติจริงจึงทำให้เกิดเป็นฐานการเรียนรู้ 6 ฐานการเรียนรู้ คือ ฐานเรียนรู้ความดีที่ 1. ธนาคารความดี **“ฝากความดี พัฒนาคุณธรรมชุมชนใช้ความดีเข้าถึงแหล่งทุน”** ฐานการเรียนรู้ที่ 2. เศรษฐกิจพอเพียง **“ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ ส่งเสริมการออมจากการจ่าย”** ฐานการเรียนรู้ที่ 3. สุขภาพชุมชน **“อยู่ดี กินดี อย่างยั่งยืน”** ฐานการเรียนรู้ที่ 4. กองทุนสวัสดิการกองทุนสวัสดิการชุมชน **“ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี”** ฐานการเรียนรู้ที่ 5. หลักสูตร

ท้องถิ่น “เรียนรู้ชีวิตจากประสบการณ์จริง” และฐานการเรียนรู้ที่ 6. การเมืองภาคประชาชน การมีส่วนร่วมของทุกหมู่บ้านในการกำหนดชีวิตและอนาคตของตนเองจากฐานทรัพยากรแต่ละหมู่บ้าน

จากการที่กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายได้ดำเนินการร่วมกันกับสถาบันการเงินชุมชนและธนาคารความดีตำบลส่งผลให้เกิดการพัฒนาไปสู่เป้าหมายที่ชุมชนร่วมกันกำหนดไว้ คือ “ชุมชนอยู่ดี มีความสุข” ซึ่งเกิดการเปลี่ยนแปลงต่อคุณภาพและสวัสดิการชีวิตของคนในตำบลหนองสาหร่าย ดังนี้

1) ภายใต้งานคิดเศรษฐกิจพอเพียง ครั้วเรือนปลูกผักกินเองไม่น้อยกว่า 5 ชนิด สามารถลดรายจ่ายทั้งตำบลได้ ปีละ 5,000,000 บาท

2) เงินกองทุนนำไปสู่ภาวะชุมชนความดีปลดหนี้ได้ นั่นคือ การปลดหนี้ครอบครัวได้ 19,300,000บาท

3) การประกาศวาระของชุมชน 4 เรื่อง คือ

- ตำบลแห่งความสุขใช้ความสุขเป็นเป้าหมายของการพัฒนาโดยใช้ยุทธศาสตร์ความดี 23 ข้อ 67 ตัวชี้วัด ของธนาคารความดี
- ลดหนี้สินชุมชน โดยใช้ยุทธศาสตร์ความดีปลดหนี้ได้ของสถาบันการเงินชุมชนตำบลหนองสาหร่าย
- ตำบลสวัสดิการ โดยใช้ยุทธศาสตร์ “ให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี ครอบคลุมทั่วถึงและเป็นธรรมของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย”
- ตำบลพอเพียง โดยใช้หลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนาตนเองของศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านหนองสาหร่ายตำบลหนองสาหร่าย

ดังนั้น จากการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่ายอย่างเป็นองค์รวม คือ การประสาน เชื่อมโยงและบูรณาการทุนต่างๆ ในตำบล การสร้างความร่วมมือระหว่างภาคีและกลุ่มองค์กรในการพัฒนาแผนงานของตำบลร่วมกันจึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับชุมชนในตำบลหนองสาหร่ายที่นำไปสู่สังคมแห่งความสุขของกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีคุณค่ามากกว่าตัวเงินได้

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : นายคิวโรดม จิตนิยม เบอร์โทรติดต่อ 034-682031 มือ 081-7637341
E-mail : siitniyom@gmail.com

ข้อมูลอ้างอิง

1. วิดีทัศน์นำเสนอผลการดำเนินงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี
2. เอกสารโบสถ์โครงการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชนฯ ของตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวน จังหวัดกาญจนบุรี

ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อแก้ไขปัญหามุมชน โดยกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

เรียบเรียงโดย จินตนาภรณ์ คล่องดี

ตำบลบางซุดเป็นตำบลเล็กๆ ตำบลหนึ่งในอำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอสรรคบุรีห่างจากอำเภอสรรคบุรีประมาณ 10 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 12,700 ไร่ 49.46 ตารางกิโลเมตร มีหมู่บ้านทั้งหมด 12 หมู่บ้าน 2,345 ครัวเรือน ประชากรทั้งสิ้นประมาณ 7,241 คน แบ่งเป็นชาย จำนวน 3,457 คน หญิงจำนวน 3,784 คน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา ทำสวนผลไม้ (มะม่วง มะนาว ส้มโอ ฯลฯ) และปลูกพืชผัก สวนครัว ในสมัยโบราณมีการเล่าสืบต่อกันมาถึงการเรียกชื่อตำบลว่า **“บางซุด”** เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและทำนาได้ปีละ 1 ครั้ง โดยอาศัยน้ำจากน้ำฝนเพียงอย่างเดียว ชาวบ้านจึงต้องช่วยกันซุดบางเพื่อนำน้ำจากแม่น้ำน้อยไปหล่อเลี้ยงต้นข้าวในทุ่งนาที่แห้งแล้ง พอถึงฤดูน้ำหลากน้ำจากแม่น้ำน้อยก็จะไหลผ่านเข้าบางต่างๆ ไปในทุ่งนา จึงเรียกตำบลนี้ว่า **“ตำบลบางซุด”** ปัจจุบันบาง ได้ถูกทับถมกลายเป็นถนนไปหมดแล้ว ชาวนาที่หันมาอาศัยน้ำจากชลประทานในการทำนาแทน (ที่มา : รายงานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท ณ วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2559)

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2550 ได้จดทะเบียนรับรององค์กรโดยสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) และขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดชัยนาท โดยเริ่มจากการนำของคณะกรรมการพัฒนาสตรีตำบลบางซุด รวมกลุ่มกันทำงานพัฒนาชุมชนในตำบลให้ประชาชนมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น คณะกรรมการมีแนวคิดการจัดสวัสดิการชุมชนจากการศึกษาดูงาน **“ไปเห็นชุมชนอื่นมีสวัสดิการแล้วอยากมีเหมือนเขาบ้างเพื่อที่จะให้ลูกหลานคนในชุมชนไม่ต้องลำบาก มีสวัสดิการดูแลตั้งแต่เกิดจนเสียชีวิต”** ประธานกองทุนฯ กล่าวจากแนวความคิดดังกล่าว ทำให้คณะกรรมการร่วมแรงร่วมใจกันก่อตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือ เกื้อกูล ดูแลซึ่งกันและกันของชาวตำบลบางซุดทั้ง 12

หมู่บ้าน ปัจจุบันกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด มีสมาชิกจำนวน 1,749 คน ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน มีเงินกองทุน จำนวน 2,421,479 บาท

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดมีวิสัยทัศน์ ในการเป็นองค์กรขับเคลื่อนการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อนำไปสู่สังคมจัดการตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยการสร้างโอกาสให้กับประชาชน เพื่อให้เข้าถึงสวัสดิการชุมชนได้อย่างทั่วถึง ให้ประชาชนทุกเพศทุกวัยได้รับสวัสดิการตามความจำเป็นขั้นพื้นฐานอย่างถ้วนหน้า เสมอภาค เป็นธรรม และมีการบูรณาการทำงานร่วมกับกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม โดยให้สมาชิกเสนอความคิดเห็น เสนอปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของตนเองต่อกองทุนเพื่อการช่วยเหลือสนับสนุนให้ตรงตามความต้องการของสมาชิกและมีการบูรณาการร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทำงานให้กับตำบลโดยใช้ฐานของกองทุนสวัสดิการชุมชนช่วยเหลือสมาชิกที่มีความเดือดร้อนในเรื่องต่างๆ มีการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดโดยให้ผู้นำชุมชนและเทศบาลตำบลบางซุดประชาสัมพันธ์ในเรื่อง ผลการดำเนินงานของกองทุนและรับสมัครสมาชิกกองทุนให้กับประชาชนในตำบลบางซุดได้ทราบ การรายงานผลให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลการดำเนินงานของกองทุนเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ ความโปร่งใสในการทำงาน ทำให้ประชาชนหรือสมาชิกสามารถตรวจสอบได้

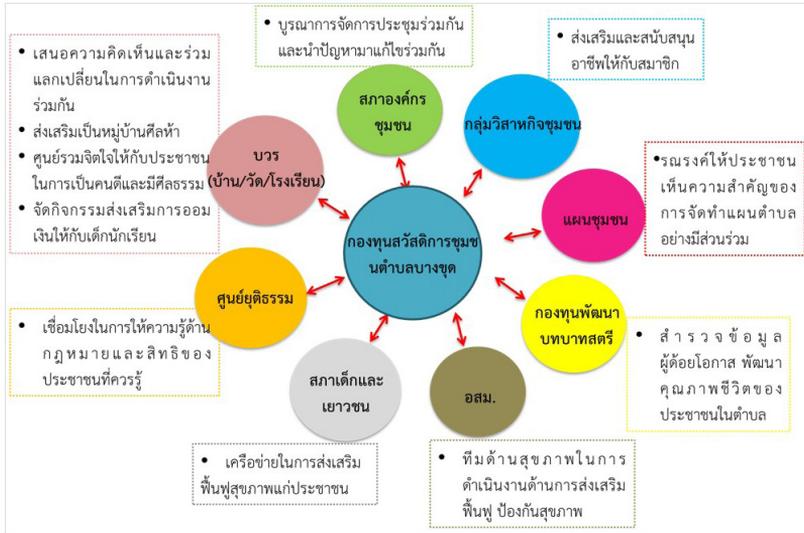
สวัสดิการชุมชนดูแลตำบลบางซุด

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดมีการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกแล้ว 9 ประเภท ตั้งแต่เกิดจนตาย ได้แก่ การจัดสวัสดิการเงินขวัญถุงให้กับเด็กแรกเกิด จำนวน 1,000 บาท/คน กรณีเจ็บป่วยเข้าโรงพยาบาลกองทุนฯ มีการช่วยเหลือค่ารักษาพยาบาล จำนวน 150 บาท/คืน (1 ปี จ่ายไม่เกิน 10 ครั้ง) กรณีเสียชีวิตมีการจัดสวัสดิการแบบขั้นบันไดโดยยึดเกณฑ์ระยะเวลาในการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ดังนี้ คือ กรณีสมาชิกครบ 1 ปี จะได้รับเงินช่วยเหลืองานศพ จำนวน 4,000 บาท สมาชิก ครบ 2 ปี จะได้รับเงินช่วยเหลืองานศพ จำนวน 8,000 บาท สมาชิกครบ 3 ปี จะได้รับเงินช่วยเหลืองานศพ จำนวน 12,000 บาท สมาชิกครบ 4 ปี รับเงินช่วยเหลือศพ จำนวน 16,000 บาท สมาชิกครบ 5 ปี รับเงินช่วยเหลือศพ จำนวน 20,000 บาท สำหรับเด็กวัยเรียน มีสวัสดิการทุนการศึกษา จำนวน 300 บาท/คน ปีละ 12 ทุน รวมถึงสวัสดิการเงินทุน

โดยให้สมาชิกกู้ยืมเงิน ไปลงทุนประกอบอาชีพ นอกจากนี้ยังมีการจัดสวัสดิการที่ไม่ใช้ตัวเงิน เช่น การส่งเสริมด้านการพัฒนาอาชีพ การฝึกอบรมอาชีพ การหาตลาดให้แก่สมาชิก ตลอดจนงานการร่วมมือในการจัดกิจกรรมในชุมชนด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรสิ่งแวดล้อม และประเพณีวัฒนธรรมที่จัดขึ้น เนื่องในวันสำคัญต่างๆ ได้แก่ วันพ่อ วันแม่ วันเด็ก วันสงกรานต์ ประเพณีเผาข้าวหลาม จัดชบวน

ແຫ່ງຊຸນສຽງຄຳວິກຽນແຫ່ງລຸ່ມແມ່ນ້ຳນ້ອຍ ເປັນຕົ້ນ

ການບູຮານການເຮື່ມໂຍງເຄື່ອຍຫຼາຍຮະດັບ

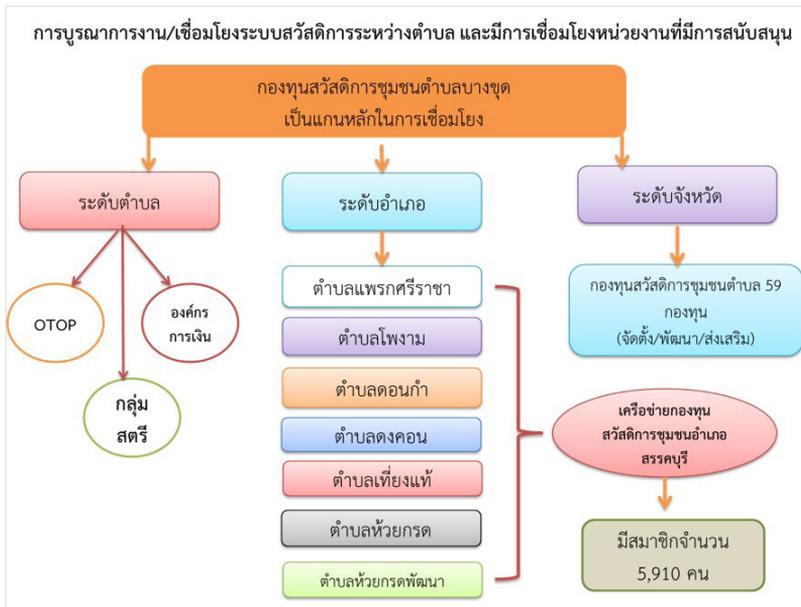
กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดมีการบูรณาการและเชื่อมโยงการทำงานหลายระดับทั้งในระดับตำบลมีการเชื่อมโยงกับกลุ่ม องค์กรในชุมชน ได้แก่ **กลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์** มีการช่วยเหลือเกื้อกูลด้านการอบรมอาชีพ พัฒนาอาชีพเสริมให้กับสมาชิก **กลุ่มองค์กรการเงิน** (กองทุนหมู่บ้าน, กลุ่มสัจจะออมทรัพย์) ช่วยเหลือเกื้อกูลในเรื่องเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพทำให้สมาชิกมีอาชีพ มีรายได้ สามารถพึ่งตนเองได้ และมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีการเชื่อมโยงกับ**กลุ่มสตรี**ตำบลบางซุดในการจัดทำบัญชีครัวเรือน การสำรวจข้อมูลสตรีและผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ จนนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของชุมชนร่วมกัน และมีการเชื่อมโยงการทำงานในระดับอำเภอ โดยเชื่อมโยง**กองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง 8 กองทุน** ในอำเภอสรนครบุรี มาเชื่อมเป็นเครือข่ายเพื่อหนุนเสริมการขับเคลื่อนงานสวัสดิการชุมชน ตลอดจนงานการขยายเครือข่ายในระดับจังหวัดมีการเชื่อมโยงกองทุนสวัสดิการชุมชน ทั้ง **59 กองทุน** เป็นเครือข่ายในระดับจังหวัดเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดระบบสวัสดิการในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนอย่างถาวร

กลไกการขับเคลื่อนงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดมีคณะกรรมการเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนงาน ทั้งการบูรณาการงานทั้งในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด โดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชน เครือข่าย ท้องที่/ท้องถิ่น หน่วยงานรัฐที่เข้ามาสนับสนุนและทำงานร่วมกัน จนทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดเข้มแข็งจนเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการ เป็นศูนย์การเรียนรู้ให้เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนจังหวัดชัยนาทได้

การประสานความเชื่อมโยงและการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงาน

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดมีการเชื่อมโยงกับหน่วยงาน พร้อมได้รับการสนับสนุนในด้านต่างๆ อาทิ **สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสรรคบุรี/จังหวัดชัยนาท** มีการเชื่อมโยงด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสด้วยการพัฒนาอาชีพ ส่งเสริมการทำงานและการมีรายได้ และขับเคลื่อนชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **เทศบาลตำบลบางซุด** ช่วยเหลือเกื้อกูลด้านงบประมาณโดยจัดสรรงบประมาณสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชน 4 ครั้ง จำนวน 1,118,240 บาท นอกจากนี้ยังสนับสนุนสถานที่ในการดำเนินงาน การจัดประชุม บุคลากรช่วยงานและร่วมกันประชาสัมพันธ์กองทุนสวัสดิการเพื่อขยายฐานสมาชิกให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้าน ตลอดจนการร่วมจัดกิจกรรมในชุมชน เช่น ประเพณีเผาข้าวหลาม การทำขนมกง การจัดขบวนแห่พ่อขุนสรรค์ วีรบุรุษแห่งลุ่มแม่น้ำน้อย ฯลฯ **อำเภอสรรคบุรี** อำนวยความสะดวกและให้สถานที่การจัดประชุมคณะกรรมการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชน อำเภอสรรคบุรีเป็นประจำทุกเดือน ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนบางซุดได้รับการคัดเลือกเป็น **ประธานเครือข่ายสวัสดิการชุมชนอำเภอ** และเป็นผู้แทนภาคประชาสังคมไปเป็นคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดบูรณาการ (ก.บ.จ.) ทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดสามารถสื่อสารการทำงานและพัฒนาเครือข่ายในระดับจังหวัดให้เข้มแข็งได้

เครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำไปสู่ความเข้มแข็ง

แผนภาพแสดงความเชื่อมโยงการทำงานในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด

จากกิจกรรมสู่การพัฒนาเครือข่าย เสริมสร้างพลังการเรียนรู้สวัสดิการชุมชนคนชัชวาท กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดร่วมกับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยนาท จัดโครงการ**เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มองค์กรชุมชนจังหวัดชัยนาท** เสนอของงบประมาณจากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมจังหวัดชัยนาท โดยได้รับงบประมาณสนับสนุนจำนวน 80,000 บาท เพื่อพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน จำนวน 59 กองทุน โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ คณะกรรมการฯ 650 คน จัดฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างความเข้าใจในเจตนารมณ์ในการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการชุมชนและบทบาทของคณะกรรมการ ในเรื่องของการบริหารจัดการที่ดี การจัดทำแผนพัฒนากองทุนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนสวัสดิการชุมชน กิจกรรมเชิงปฏิบัติการมีทั้งการบรรยายสร้างความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนหลักการบริหารจัดการที่ดีเกี่ยวกับเรื่องระบบเอกสาร การจัดเก็บข้อมูลระบบบัญชี การทำงบดุลประจำปี การจัดทำฐานข้อมูล เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมหรือโครงการอื่นๆ ในการพัฒนาศักยภาพคณะกรรมการฯ เช่น การอบรมพัฒนาเทคนิคการพูดในชุมชน ทักษะความเป็นผู้นำ การเป็นวิทยากร การสร้างหลักคิดการทำงาน เป็นต้น

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดยังเป็น**ศูนย์การเรียนรู้** มีวิทยากรประจำศูนย์ที่สามารถให้ความรู้แก่ผู้ที่มาเรียน เช่น เรื่องโปรแกรมสวัสดิการชุมชน หรือ ที่รู้จักในชื่อ โปรแกรม V2 โดยเป็นวิทยากรให้ความรู้และสอนวิธีการใช้งานโปรแกรม การบันทึกข้อมูล และยังเป็นวิทยากรไปช่วยหนุนเสริมเครือข่ายจังหวัดอื่นๆ ในเขตภาคกลางโดยการให้ความรู้ แลกเปลี่ยนกับเครือข่าย มีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์การจัดสวัสดิการชุมชน ตลอดจนการทำงานวิจัยเพื่อพัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดชัยนาทให้เข้มแข็ง

คณะกรรมการกองทุนสวัสดิการชุมชน**ร่วมทำกิจกรรม/โครงการกับหน่วยงานอื่นๆ** ในการทำงานพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี โดยร่วมมือกับสถานีอนามัยบ้านหัวเตน สถานีอนามัยตำบลบางซุด ในการดูแลตรวจสุขภาพให้กับผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส และประชาชนทั่วไป มีการเยี่ยมผู้ป่วยติดเตียงตามบ้าน ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง โดยมีการเชื่อมโยงกับ สปสช. เทศบาลตำบลบางซุดโดยจัดทำโครงการดูแลสุขภาพกับประชาชนซึ่งให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ป่วยเรื้อรัง มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุทุกหมู่บ้านเพื่อส่งเสริมสุขภาพ ให้ความรู้ด้านสุขภาพและการจัดกิจกรรมสันทนาการเพื่อให้ผู้สูงอายุมีความสุข มีการจัดทีมหมอครอบครัวในการดูแลผู้ป่วยติดเตียง ผู้ป่วยโรคเรื้อรังร่วมกับอาสาสมัครสาธารณสุข (อสม.) ผู้นำชุมชนและประชาชนรวม 12 หมู่บ้าน จากการลงทุนที่จัดทีมดูแลสุขภาพ ทำให้ผู้ป่วยทานยาได้ถูกต้อง สามารถควบคุมโรค เข้าใจโรคที่ป่วยได้มากขึ้นและเกิดกำลังใจที่ดี มีการใส่ใจสุขภาพตนเองมากขึ้น

จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สู่การก่อร่างสร้างตนให้เข้มแข็ง

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดมีแนวความคิดที่สำคัญคือ การพัฒนาตนเองให้เข้มแข็ง พึ่งตนเองได้แล้วขยายไปสู่ส่วนอื่นๆ โดย มีกระบวนการที่สำคัญคือ การให้การศึกษา โดยการจัดฝึกอบรมพัฒนาศักยภาพแกนนำ การสร้างความรู้ความเข้าใจ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากบทเรียน ประสบการณ์ การศึกษาดูงาน การเสริมสร้างพลัง (empowerment) โดยการลง

พื้นที่ปฏิบัติงานจริง ให้กำลังใจ ให้แนวคิด สร้างแรงจูงใจ ให้เกิดความร่วมมือกันในการทำงาน การมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มองค์กรอื่นๆ อย่างสม่ำเสมอ ร่วมกันคิด ร่วมกันทำ ร่วมการตัดสินใจ ร่วมกันรับผิดชอบผล มีการบริหารจัดการที่ดี ทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุดเป็นที่รู้จักของชาวจังหวัดชัยนาท ในฐานะเป็นแกนหลักและต้นแบบด้านการพัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายสวัสดิการชุมชนจังหวัดชัยนาท

“คุณภาพแห่งชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน” กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด มีความโดดเด่นด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ช่วยเหลือเกื้อกูลระหว่างกลุ่ม หนุนช่วยเพื่อน รวมทั้งร่วมมือกับหน่วยงานภาคี/กลุ่มองค์กรต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม โดยชุมชนเป็นผู้ดำเนินงานจัดการกันเอง ภายใต้กระบวนการสร้างและจัดระเบียบชุมชน ที่ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน การจัดสวัสดิการตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน เป็นการสร้างหลักประกันตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นแบบการพึ่งพาตนเอง โดยประชาชนในชุมชนเป็นผู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ สามารถแก้ปัญหาให้กับคนในชุมชนให้มีรากฐานชีวิตที่มั่นคงและมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น (ที่มา:รายงานโครงการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชน ผู้สร้างสรรความมั่นคงของมนุษย์ตามแนวคิด ของศาสตราจารย์ ดร.ป๋วย อึ๊งภากรณ์ คุณภาพชีวิต ปฏิทินแห่งความหวัง จากครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน)

ผู้ประสานงานติดต่อพื้นที่ : นางจรรยา กลัดล้อม ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด
อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท โทร.086-7950935 , 082-8814039
E-mail : janya.974@gmail.com, janya_594@hotmail.com

ข้อมูลอ้างอิง

1. โฟล์กน้าเสนอกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท
2. เอกสารประกอบการสมัครโครงการมอบรางวัลองค์กรสวัสดิการชุมชน ตำบลบางซุด อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท

สถาบันพัฒนาองค์การชุมชน (องค์การมหาชน)

๙๑๒ ถนนพหลโยธิน แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพฯ ๑๐๒๔๐

โทร ๐ ๒๓๗๘ ๘๓๐๐-๙ โทรสาร ๐ ๒๓๗๘ ๘๓๒๑

Homepage : www.codi.or.th